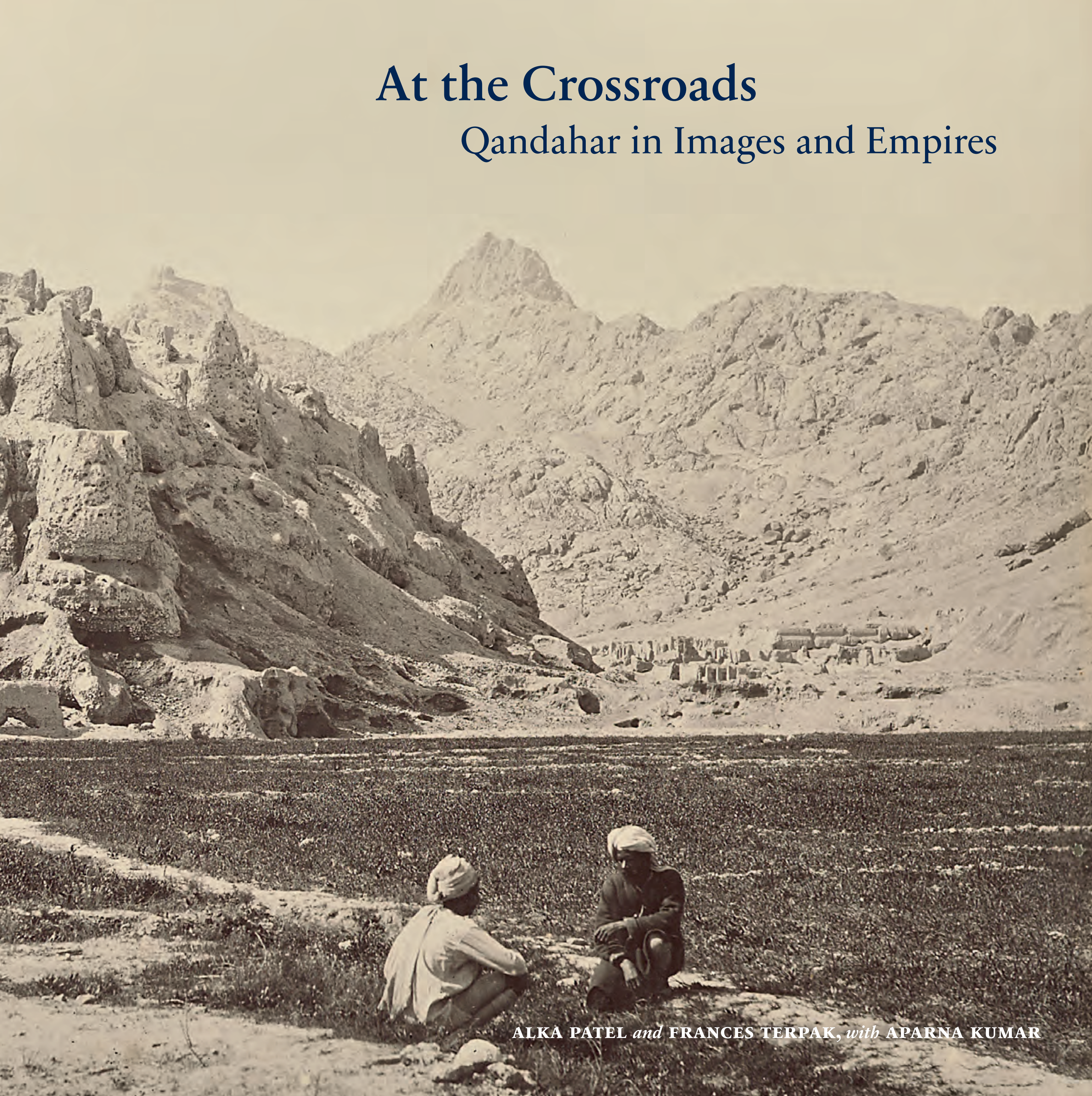
At the Crossroads

Qandahar in Images and Empires

ALKA PATEL *and* FRANCES TERPAK, *with* APARNA KUMAR

At the Crossroads

At the Crossroads
Qandahar in Images and Empires

ALKA PATEL ***and*** **FRANCES TERPAK,** ***with*** **APARNA KUMAR**

GETTY RESEARCH INSTITUTE, LOS ANGELES,
IN PARTNERSHIP WITH THE AGA KHAN TRUST FOR CULTURE

This publication has been funded by the President's International Council, J. Paul Getty Trust.

PUBLISHED BY THE GETTY RESEARCH INSTITUTE, LOS ANGELES, IN PARTNERSHIP WITH THE AGA KHAN TRUST FOR CULTURE

Getty Publications
1200 Getty Center Drive, Suite 500
Los Angeles, California 90049-1682
getty.edu/publications

Amy McFarland, *Designer*

Printed in the United Kingdom by Gomer Press

ISBN 978-1-60606-811-3 (pbk.)
ISBN 978-1-60606-812-0 (pdf)
ISBN 978-1-60606-813-7 (ebook)
Library of Congress Control Number: 2021922487

Getty
Aga Khan Trust for Culture

Contents

B Simpson
55

Foreword

At the Crossroads: Qandahar in Images and Empires features the earliest photographs of the city of Qandahar, whose history stretches back to its founding by Alexander III in 330 BC. The photographs, dating from the close of the Second Anglo-Afghan War, provide a glimpse of the city and its environs in the late nineteenth century.

In order to help the Getty realize its mission to advance and share the world's visual art and cultural heritage and to bring these photographs to a broader audience, the Getty partnered with the Aga Khan Trust for Culture. The Aga Khan Trust for Culture's extensive work on the physical, social, cultural, and economic revitalization of historic sites and communities in Central Asia proved critical to realizing the exhibition and to sharing these photographs of Afghanistan's rich history and heritage with a new generation of Afghans.

This project and publication benefited from the support of the President's International Council, an independent group committed to extending the global context in which the Getty works. We are grateful to Afghanistan's Ministry of Information and Culture and the National Archives of Afghanistan, whose support has made this exhibition possible.

JAMES CUNO
President and CEO of the J. Paul Getty Trust

LUIS MONREAL
General Manager of the Aga Khan Trust for Culture

OPPOSITE: NO. 55. Afghan Horse Dealers (detail).

Director's Statement

In 2013, the Getty Research Institute acquired an album of nineteenth-century photographs considered to represent the earliest examples taken of Qandahar. Today, the album is housed in our library's Special Collections, where it is part of a vast corpus of rare, and often unique, documentary and historic materials assembled as part of our mission to further knowledge and advance the understanding of the visual arts.

The exhibition *At the Crossroads: Qandahar in Images and Empires* presents photographs from the album, contextualized with explanatory descriptions and related essays that together provide insight into the city's former urban fabric and historic events now obscured by time. Like many of the earliest photographs taken around the globe after the invention of photography in 1839, these images of Qandahar reflect an imperialist viewpoint that often fails to capture the full social dynamics and cultural heritage of the region. However, in mounting this exhibition, our hope is that it will encourage better understanding of Afghanistan's rich heritage and facilitate critical study of the region, its people and their traditions, perhaps yielding new perspective about the period.

Indeed, we at the Getty Research Institute hope that *At the Crossroads: Qandahar in Images and Empires* might be remembered as the first of many future exchanges and scholarly endeavors with the people of Afghanistan.

MARY E. MILLER
Director, Getty Research Institute

OPPOSITE: NO. 22. Baba Wali Kotal, from the 27th Lines (detail).

ARAL SEA
KHIVA
RUSSIA
TASHKEND
DESERT
Urgensh
Khiva
CASPIAN SEA
Krasnovodsk
TURKESTAN
SAMARKUND
BOKHARA
Khokand
Khojend
RUSSIAN BOUNDARY
THIAN SHAN
Kashgar
Old Ridjan
Karatal
Jaban
CHINA
Hissar
ALAI MOUNTAINS
WAKHAN
YARKAND
MERV
Merochak
Balkh
Khulm
Kunduz
BADAKSHAN
Faizabad
Baroghil Pass
Gilgit
HINDOOKOOSH MOUNTAINS
KHOTAN
CASHMERE
HIMALAYA MOUNTAINS
Srinagar
Nishapoor
Askabad
Bujnurd
Sarakhs
Mur
TEHERAN
Shahrud
PERSIA
GHOOR MOUNTAINS
Bamian Pass
CABUL
Gandamuk
Jellalabad
KHYBER PASS
PESHAWUR
Attock
Rawul Pindee
HERAT
AFGHANISTAN
Ghorian
Kashan
ISPAHAN
Khaff
GHUZNEE
Yezd
L. ZURRAH
HELMUND
KANDAHAR
Nasirabad
PISHEEN VALLEY
LAHORE
AMRITZUR
SIMLA
Ferozepoor
MOULTAN
INDIA
QUETTAH
JACOBABAD
SUKKUR
RIVER GURRA
KHELAT
BELOOCHISTAN
Bunder Abbas
HYDERABAD
LITTLE DESERT
PERSIAN GULF
KURRACHEE
Sonmeany
ARABIAN SEA
ARABIA
Alfred Concanen Del.
SKETCH MAP
BLACK SEA
RUSSIA
MEDITERRANEAN
ARABIA
RED SEA
PERSIAN GULF
CHINA
ARABIAN SEA
G. OF ARABIA
SOCOTRA

Qandahar at the Crossroads of Space and Time

ALKA PATEL

A look at Qandahar and its environs brings us face to face with the major political, religious, and cultural developments of virtually all of Eurasia. The city's location was a mixed blessing, rendering it not only the point of convergence for the Indic and Iranian cultural worlds, but also the stage for contestation among empires through the centuries. Confrontations with truly global consequences played out here, with the Achaemenids, Greeks, and Mauryans in the fourth to third centuries BCE; the Sasanians, Western Turks, Hephthalites, and Umayyads as of the seventh century CE; eventually the Mughals and the Safavids in the seventeenth through eighteenth centuries; and ultimately Britain and Russia in the nineteenth century. Indeed, the legacies of these modern imperialisms continue to be influential into the present day.

The group of photographs collectively known as the "Kandahar Album" was produced by a British medical officer near the end of the Second Anglo-Afghan War (1878–81) and is the by-product of one of the several military and diplomatic encounters between the British and the Afghans during the nineteenth century. At that time British presence in India had been cementing steadily, and czarist Russia's simultaneous imperial ambitions in Central Asia came uncomfortably close to Britain's "jewel in the crown." Rather than direct Russo-British engagements, however, the two expansionist empires unleashed the "Great Game" of proxy confrontations on Afghan soil, which ultimately reverberated into Qajar Iran and czarist Central Asia.[1] The album's photographs were taken from a British perspective and probably served many purposes, including surveillance, military strategy, and the favorable representation of British imperial activity among consuming publics in Britain and its colonies.

The album included many images of the walled city of Qandahar (nos. 3, 35, 36, 71), its architectural landmarks (nos. 1, 11, 23, 44, 45, 46, 70), the magnificent panoramas and single views of the city's environs (nos. 6–7, 9–10, 14–18, 43, 75), and some of the resident populations and others who were active there in a variety of ways (nos. 29, 33, 34, 54, 58, 61). For those awaiting the safe return of sons, brothers, fiancés, husbands—and for other British subjects throughout the colonies—such photographs provided glimpses of the realities faced by British and Indian soldiers on the front lines, their living conditions, and the people they encountered. All of these images of Qandahar and its surrounding plains and mountains surely incited curiosity about the region's past and present; but perhaps most of all, they resulted in widely varying answers to the question of what their loved ones and others were fighting for.

1. See the multi-sided overview of an extremely complex historical period by Louis Dupree, *Afghanistan* (Karachi: Oxford Pakistan, 1997), 343–413.

OPPOSITE: Alfred Concanen, *Stannard & Son's Perspective View of Afghanistan,* London, 1878. British Library / Granger.

As the most extensive and possibly the oldest known photographic documentation of Qandahar and its vicinity, these images play a unique role today: they invite reflection on all that was *not* captured in the photographs or noted in the captions, urging excavation of their many layers. With the intervening 140 years of scholarly research on Qandahar and its larger region by investigators from several disciplines, the album's multiple photographic genres inspire us to look beyond the images' military uses and nationalist sentimental appeal: They urge us to consider what was not yet known to viewers almost one and a half centuries ago, and how this changing knowledge impacted the nineteenth-century representation of Qandahar and its history. Such an approach opens new perspectives on the region, which had been pivotal for more than two thousand years before British occupation—itself but one momentary intervention in the long and deep flow of human activity here.

The captions and contents of photographs of the walled city—such as no. 3, *View of the City, from the Signal Tower Looking West* (see pl. 10)—emphasize British military presence in the region: the use of historical buildings and other architectural features for surveillance, and the challenges of a climate and geography requiring local animals for porterage and trustworthy guides for safe passage. By looking beyond British imperial priorities, however, we discern a grand city built in the urban tradition of the early modern Persianate world. Ahmad Shah Durrani had Qandahar laid out along an axial plan, with its thoroughfares and quarters distinguished by their respective inhabitants' ethnicities (e.g., muhalla-ye Hindustaniyan), tribal identifications (Bardurraniyan), and occupations (Cloth Bazaar) (see p. 22). Such an orderly layout—concordant with ritual, linguistic, and other cultural affiliations of the city's many groups—was defended with formidable perimeter walls. The seemingly insular urban area was in fact oriented outward, looking toward the other major cities forming its larger cultural and commercial nexus—hence the Herat, Kabul, and Shikarpur Gates.

Far from being innovative experiments, these characteristics of Qandahar's urban configuration had already been successfully implemented: in the west, at Isfahan during the early seventeenth century, after the city replaced Qazvin as the capital of the Safavid empire in ca. AH 1006/1598 CE;[2] and in the east, at Shahjahanabad, the northernmost precinct of Delhi, which replaced Agra/Akbarabad as the new capital founded by the Mughal emperor Shah Jahan ca. AH 1048/1638 CE.[3] Thus, Ahmad Shah was enacting one of the principal prerogatives of Persianate kingship, the foundation of a magnificent and commercially viable capital that embodied and sustained an empire. The British in India eventually co-opted this prerogative for themselves in the early decades of the twentieth century, with the foundation of New Delhi.[4]

The album's panoramas and landscapes perhaps best demonstrate the several intended usages for the Qandahar photographs—initially acting as surveys informing military supply lines and strategies, and eventually becoming commercial-touristic mementos. The images' changing functions, along with the advances in scholarship during the intervening century and a half, might together explain why several photographs seem to obscure as much as they reveal of Qandahar's environs.

For example, the five-part panorama captioned as "Taken from Karez Hill Embracing Chilzina and

2. For the complex history of Isfahan's conversion into the Safavid capital, see especially Sussan Babaie, *Isfahan and Its Palaces* (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2008), 65–112.

3. See the useful overview of Shahjahanabad's history by Hamida Khatoon Naqvi, "Shahjahanabad, the Mughal Delhi, 1638–1803: An Introduction," in R. E. Frykenberg, ed., *Delhi through the Ages: Selected Essays in Urban History, Culture and Society* (Delhi: Oxford University Press, 1986), 143–51.

4. See Thomas Metcalf, *An Imperial Vision: Indian Architecture and Britain's Raj* (Berkeley: University of California Press, 1989), especially 211–12.

the Murcha Pass" (nos. 14–18; see pls. 18–22), and single views such as nos. 41 and 75 (see pl. 13), all refer to the Chilzina, an alcove with an elaborate program of inscriptions (FIGS. 1–2) excavated midway up an escarpment, about four kilometers west of Qandahar on the Herat road. The general content of Chilzina's Persian epigraphy had been deciphered well before the time of the album's photographs: the monument was dated to AH 928–33/1522–27 CE and assigned to the patronage of the Timurid prince Babur (1493–1530 CE), the eventual founder of the Mughal empire.[5] In addition to Chilzina's historical importance, its novelty and magnificence would have appealed to the armchair tourism of nineteenth-century consumers of photography. But aside from the cliff into which it was carved (no. 41), the actual Chilzina was not pictured in the album.

FIG. 1. Exterior view of Chilzina (Forty Steps), showing a staircase cut into the mountain face leading to rock-carved chamber, Qandahar, Afghanistan, 1959–61. Photograph by Josephine Powell (American, 1919–2007). Cambridge, Massachusetts, Harvard Fine Arts Library, Special Collections.

FIG. 2. Interior view of Chilzina (Forty Steps), showing rock-carved chamber with inscriptions, Qandahar, Afghanistan, 1959–61. Photograph by Josephine Powell (American, 1919–2007). Cambridge, Massachusetts, Harvard Fine Arts Library, Special Collections.

5. First noted by the Indian-British official Mohan Lal in his *Travels in the Panjab, Afghanistan, and Turkistan: To Balk, Bokhara, and Herat; and a Visit to Great Britain and Germany* (London: W. H. Allen, 1846), 312–13; thereafter analyzed by the epigraphist J. Darmsteter, "La grande inscription de Qandahar," *Journal asiatique* 15 (1890): 193–230; and J. Beames, "The Geography of the Kandahar Inscription," *Journal of the Royal Asiatic Society* 30, no. 4 (1898): 795–808.

6. Warwick Ball, "1879–1979: The British, Kandahar and Archaeology," paper presented at ACSAA Symposium XIX, Edinburgh, 6–9 November 2019.

7. John Falconer, *India: Pioneering Photographer, 1850–1900* (London: British Library, 2001), 12–13 and note 22.

Even more striking is the exclusion of the famous Qaitul Buddhist complex from the last frame of the same panorama (no. 18; see pl. 22). Comparing the album photograph with a modern view of the landscape (FIG. 3) reveals the vantage point of both to be almost certainly from the base of the Qaitul stupa itself.[6] This monument was accidentally visible elsewhere in the album—in no. 43's depiction of ancient Qandahar's ruins (see pl. 12)—but only upon close scrutiny, and knowing what to look for. Thus, the exclusion of the Qaitul Buddhist complex from no. 18 and generally from the album appears to have been intentional.

The demands of a war zone and the frequent mishaps besetting photography in the nineteenth century (such as lost or broken glass-plate negatives, or chemical expiration) could have led to the omission of important historical monuments from the "Kandahar Album." But other possible reasons, such as the photographs' changing functions over time, are also important to consider. Given photography's immense military value, training in photographic technologies became part of the education of British officers as of the mid-nineteenth century.[7] Upon first capture, the album's panoramas and landscapes were probably used as surveys for military maneuvers and supply lines, familiarizing the British with a region that was already well known to their adversaries. However, the military priorities in Qandahar left little time or attention for historical monuments, which served only as convenient landmarks in a foreign landscape.

The fate of the Qaitul Buddhist complex, however, would surely have been different if its true significance

had been known. But it was only as of the 1950s—about seventy years after the Second Anglo-Afghan War—that startling discoveries began to shed light on the complex and the citadel of ancient Qandahar it overlooked (no. 43; see pl. 12). Discoveries of Elamite inscriptions within the citadel vouched for its status as capital of the Achaemenid satrapy of Harahuvatish, and its probable renaming as Arachosia upon Alexander's conquest; Greek and Greek-Aramaic inscriptions attested to eventual Maurya triumph and the emperor Ashoka's (r. 268–232 BCE) propagation of Buddhism in the region via its prevalent languages. Eventually, analyses of the finds excavated in the 1970s at the Qaitul Buddhist complex will confirm the date of its foundation, though it is not unreasonable to date it to the Maurya period. Other sources attest to the regional flourishing of Buddhism through the eighth century CE, when Islam gradually began to supersede it.[8]

With Greco-Roman antiquity being a primary focus of learned study throughout nineteenth-century Europe, Alexander's reach far to the east and the cultural impact of his campaigns became a favorite subject for scholars and the educated public alike. In keeping with consumer interest, British commercial photographers working in India were selling photographs of Bactrian Buddhist antiquities, which demonstrated with actual objects the fascinating amalgamation of Buddhist iconography and Greco-Roman forms (FIG. 4). It seems natural, then, that the earlier discovery of ancient Qandahar's Greek and Greek-Aramaic inscriptions would have aroused the interest of the British, just as Hellenizing antiquities had comprised an entire subgenre of photography in the region of Peshawar and the northwest frontiers of British India.[9]

Although the "Kandahar Album" emerged from a specific moment of nineteenth-century imperialism, its photographs mean much more: they attest to the long historical significance of the Qandahar region, where many empires throughout time had won and lost battles and territories, and where they had encountered cultural forces that had to be reckoned with. Given the fluctuating fortunes of Qandahar and its environs during the last two centuries, and the inevitable changes in its built environment, the photographs also furnish data that may fill in some of the lacunae still persisting in our knowledge of the region's past.

FIG. 3. View of Qaitul Buddhist Complex. Photo © Warwick Ball.

FIG. 4. Carved stone ruins, Afghanistan, ca. 1878–79. Albumen silver print, 23 x 28.6 cm. Photograph by John Burke (Irish, ca. 1843–1900). Los Angeles, J. Paul Getty Museum, 84.xo.1277.53.

8. Warwick Ball, Simon Glenn, Bertille Lyonnet, David W. MacDowall, and Maurizio Taddei, "The Iron Age, Achaemenids, and Hellenistic Periods," in *The Archaeology of Afghanistan from Earliest Times to the Timurid Period*, ed. F. Raymond Allchin, Norman Hammond, and Warwick Ball (Edinburgh: Edinburgh University Press, 2019), 260–343.

9. See especially Omar Khan, *From Kashmir to Kabul: Photography 1860–1900* (Ahmedabad: Mapin, 2002), 30–33.

SKETCH MAP
OF
KANDAHAR & NEIGHBOURHOOD
Illustrating the British Sortie on the 16th August; and
THE
BATTLE OF KANDAHAR, ON 1st Septr. 1880 _
SCALE - 2 INS = 1 MILE
2 MILES
Bengal troops underlined in Red
Bombay . . . Blue
Kabul Field Force
Arghandab River
Gardens with walled enclosures
MAZRA
BABAWALI
Babawali Pass
guns abandoned
PIR PAIMAL
AHMAD KHAN
Cultivation
CANAL
GUNDI
MULLA SAHIBDAD
HAIDAR KHAN
Open Ground
VILLAGE OF KHAIRABAD
Ziarat
GUNDIGAN
KACHANAK
CHIHIL DUKHTERAN
ABASABAD
SARPUZA
CHIHILZINA
OLD KANDAHAR
Mir Bazar
Herat Road
KANDAHAR
CITADEL
Topkhana Gate
Herat Gate
Shikarpur Gate
S.W. Bastion
S.E. Bastion
N.E. Bastion
DEH-KHOJA
Garden
Temple
Cavalry under Genl. Nuttall
Bodies of Genl. Brook and Captn. Cruikshank found here _
R.E. Qrs.
Head Qrs. Staff
INTELLIGENCE DEPARTMENT No. 6.
MUHAMAD AZIM
MULLA MIRU
DEH KHATI
Zincographed at the Intelligence Dept., War Office, Feby. 1881.
SUPERSEDED
RECORD COPY
Filed as I. D. 6
MOD

Qandahar
Refocusing the Optics of Imperialism

FRANCES TERPAK

We cannot change what has been, but we can change how we gaze upon it—and this gazing is an essential ingredient of our present attitudes (even if it is most often done unconsciously).
—CORNELIUS CASTORIADIS[1]

In 1880–81, at the close of the Second Anglo-Afghan War, the walled city of Qandahar emerged as the stage for the concluding conflict between Afghan and British-Indian forces. This exhibition features reproductions from the Getty Research Institute's "Kandahar Album," a series of photographs memorializing the city in the aftermath of the famous battle at Maiwand, a victory by the Afghan forces that was tempered by the arrival of British-Indian reinforcements from Kabul in August 1880.

Like a precisely worded poem, every photograph in the "Kandahar Album" appears thoughtfully framed, charged with meaning, and contributing in a particular way to the album's narrative. Views from the city's walls record the expanse of British artillery and troops residing near Qandahar's citadel, whose massive undulating structure is anchored in the distance by the dome of Ahmad Shah's tomb (no. 49; see pl. 1). Other photographs staged from the perspective of British infantry retrace climactic moments of the siege, honoring key sites of Qandahar's environs including the village of Deh-i-Khoja (no. 5), Baba Wali Kotal (no. 22; see pl. 11), and Karez Hill (no. 13; see pl. 17). In recording the vibrant local traffic moving through the city's gates, the camera's frame intentionally includes a British soldier standing as a watchful presence (no. 36; see pl. 23). Representatives from both sides are pictured with a group portrait of the ambassadors of Ayub Khan, the feared Afghan leader who fought to take back the city (no. 30; see pl. 26), and another of the British and Indian officers, celebrated as survivors of the siege (no. 20; see pl. 5). In one sense, the photographs bolster a picture of the Second Anglo-Afghan War as a conclusive victory for the British. In another, they remind us of Qandahar's longue durée and that this brief period of foreign occupation has not stifled the city's vibrant cultural heritage.

1. Cornelius Castoriadis, *Philosophy, Politics, Autonomy: Essays in Political Philosophy* (Oxford: Oxford University Press, 1991), 4.

OPPOSITE: *Sketch Map of Kandahar & Neighbourhood: Illustrating the British Sortie on the 16th August; and Battle of Kandahar, on 1st Sept. 1880*. London, British Library. Photo: British Library/Granger.

2. See S. P. Oliver, *The Second Afghan War, 1878–80: Abridged Official Account* (London: John Murray, 1908), 615.

Ubiquitous and made in an instant, photographs today form an integral part of the everyday. However, when the images in the "Kandahar Album" were taken in the late nineteenth century, photographs were relatively rare and connoted an elite luxury status. As the earliest known photographs of Qandahar, these images appear to document the city, its inhabitants, and its culture. Despite their apparent realism, photographs can be highly biased records depending on why they were created. The photographs in the "Kandahar Album" were taken by a military officer, Dr. Benjamin Simpson (1831–1923), to recount the British perspective of the Second Anglo-Afghan War (1878–81) and, perhaps ultimately, influence the British Parliament's foreign policy for Central Asia.

In 1880, Simpson was a Brigadier Surgeon in the Indian Medical Service stationed in Bengal. These photographs were taken between 29 November 1880 and 21 April 1881, while Simpson resided in Qandahar as the deputy-surgeon of the South Afghanistan Field Force during the British withdrawal at the end of the Second Anglo-Afghan War.[2] He arrived in Qandahar as a skilled photographer, known for his ethnographic portraits representing the people of Assam, Bengal, Bhutan, and the Himalayas, and probably well informed about the city from official reports and earlier publications. Simpson's medical training, particularly in chemistry, would have helped him as a photographer, but he nevertheless faced challenges in creating the present album. Simpson used the collodion method, capturing a clear, detailed image on a glass-plate negative, permitting reproduction. This method required heavy camera equipment, fragile glass plates, and large quantities of unstable chemicals, in addition to preparing, exposing, and developing each plate in a quick, successive process. What motivated him to arrange for hundreds of pounds of fragile equipment and supplies to be transported over 1,500 miles from Bengal? What inspired him to plan and execute this complex series of photographs amid his other duties? Examining contemporary British literature on Qandahar helps us understand both what is pictured and, significantly, what was not caught by the camera's lens.

In the "Kandahar Album," Simpson identified each photograph with a label, and printed and numbered them sequentially. The album was meant to tell a visual story, one that could be recounted by any veteran who had seen duty in southern Afghanistan. Marking the historical importance of Qandahar, the album opens with Ahmad Shah's tomb and a view of the city toward the west (no. 1; see pl. 9), but then turns eastward to the village of Deh-i-Khoja (no. 4; see pl. 2), where the British attempted an unsuccessful sortie following their defeat at Maiwand. The next dozen photographs begin with *The Baba Wali Kotal Showing the Position of Ayaub's Guns* (no. 8), followed by views to the west, where the British could claim to have won the Second Anglo-Afghan war because of their victory on these plains. This opening series culminates with two photographs picturing a group of officers "present during the siege," followed by adjacent views forming a panorama of the European cemetery with the city's historic monuments piercing the skyline in the background (nos. 25, 26; see pls. 3, 4).

Although an overarching narrative for the remaining images is hard to discern, certain groupings of images suggest underlying meanings. The photograph *Baba Wali Kotal, from the 27th Lines* (no. 22; see pl. 11) is juxtaposed with *Signal Tower, from the Wall of the Citadel* (no. 23), implying that communication between these locations was crucial to the defeat of Ayub's forces on 1 September 1880. Heliography, using Morse code to signal by means of sunlight flashed from mirrors, was vital to the British campaign. Two other photographs prominently feature Signal Tower with staff perched on the roofs of this main communication center installed in the city's citadel (no. 28; see pl. 6). With a five-inch mirror that could reach a distance of seventy-five miles, this portable technology gave the British an advantage both in the field and in their occupation of Qandahar.[3]

Although Simpson was celebrated for his portraits, this album contains few photographs showing the local population. Various factors account for this. After their defeat at Maiwand and fearing further reprisals from Qandahar's inhabitants, the British expunged as many as 12,000 of the city's residents,[4] which may explain why the only Afghans photographed are either those representing Ayub Khan in negotiations (no. 30; see pl. 26) or the relatives of Sher Ali (no. 30A; see pl. 32), the British-installed wali. Rather, the few photographs of local inhabitants focus on group portraits of Hazaras (no. 29; see pl. 27), Parsiwans (no. 33; see pl. 28), and Timuris (no. 34; see pl. 29), or show Afghan horse dealers (no. 55; see pl. 24), a Beluchi asking for alms (no. 58; see pl. 25), or natives at Ziarat-i-Hazratji (no. 32; see pl. 16). In photographing these minority Afghans, Simpson may have had in mind a literate British audience who would have been familiar with descriptions of these communities or the assistance they provided to British forces in Afghanistan, going back to the First Anglo-Afghan War.

The expansive views onto the city's surroundings in all directions, as well as views toward its walls, suggest that the photographs were intended to map the city and its surroundings for future engagements in the region. Simpson's images of Qandahar mark a sharp departure from his former portrait and ethnographic work, suggesting an official request for views of this sort, or that he was sympathetic to annexing southern Afghanistan.

Qandahar was the leading center of trade in the southern part of the region, and was viewed by many British as essential to retaining their hold on the Indian subcontinent.[5] Since the early nineteenth century, the British viceroy and government of India were fearful of Russian incursions into Central Asia, which by 1876 had advanced the Russian border to just two hundred miles north of Kabul.[6] To counter this, the Conservative Party advocated a "forward policy" in Parliament. Among "the most powerful and persistent" advocates of this was Sir Henry Rawlinson, a former political agent for lower Afghanistan and later the president of the Royal Geographical Society.[7] Another was Lord Edward Robert Bulwer-Lytton, Viceroy of India from 1876 to 1880. During the first years of the Second Anglo-Afghan War, Lytton argued for a complete

3. Augustus Le Messurier, *Kandahar in 1879* (London: W. H. Allen, 1880), 145–46. See also Major A. S. Wynne 51st L. I., "Heliography and Army Signaling Generally," *Royal United Services Institution* 24, no. 105 (1880): 235–58; and Gerald Martin, "Survey Operations of the Afghanistan Expedition: The Kurram Valley," *Proceedings of the Royal Geographical Society and Monthly Record of Geography* 1, no. 10 (October 1879): 629.

4. Some sources estimate that as many as 15,000 residents were displaced. See Archibald Forbes, "The Final Stages of the Second Afghan War, Aug.–Sep. 1880," in Archibald Forbes, George Alfred Henty, and Arthur Griffiths, *Battles of the Nineteenth Century* (London: Cassell, 1897), 2:697; and Col. H. B. Hanna, *The Second Afghan War: Its Causes, Its Conduct, and Its Consequences* (London: Constable, 1910), 3:440.

5. For the treaties between the British Government of India and Afghan leaders, see C. U. Aitchison, *A Collection of Treaties, Engagements, and Sanads Relating to India and Neighbouring Countries* (Calcutta: Office of the Superintendent of Government Printing, India, 1892), 9:423–26.

6. See Brian Robson, ed., *Roberts in India: The Military Papers of Field Marshal Lord Roberts 1876–1893* (Dover, NH: Alan Sutton, 1993), xv.

7. W. J. Eastwick, *Lord Lytton and the Afghan War* (London: R. J. Mitchell & Sons, 1879), 38.

occupation of Afghanistan,[8] but within a year he and other influential figures concluded that Afghanistan should be broken into parts, with Qandahar retained by the British.[9] Though a Liberal government formed in Parliament in April 1880 ordered that British forces in Qandahar must return to India, opinion in the Conservative Party held, even at the end of the Second Anglo-Afghan War, that Qandahar should have been retained.[10] Could this sentiment have motivated making these photographs of the city? Published debates on the question of Qandahar by members of the Royal Geographical Society, where a copy of the "Kandahar Album" is preserved, strengthens this conjecture.[11]

Though ostensibly a record of the Qandahar campaign, the album's conclusion and its emphasis on panoramic views suggests that it was a military intelligence document analogous to the multiple reports issued by the government printing offices.[12] Indeed, the penultimate photograph memorializes Colonel St. John, the highest-ranking political officer in Qandahar during the British occupation, who played a key role in the liaisons between the Afghan leaders and the British Viceroy in India that ultimately determined the outcome of the Qandahar campaign. Shot from a low vantage point to emphasize his extravagant residence, with his household staff staged in front, St. John stands apart on the right, posed for the camera (no. 74; see pl. 31). This scene ignores the atrocities of a war that displaced the city's residents from their homes following the Battle of Maiwand.[13] The album concludes with a reference to the British victory and an homage to the chief political officer who may have initiated this album.

Although an artifact of the struggles between England and Russia to exert their political power in Central Asia, the "Kandahar Album" more importantly offers today's viewers insights into the region and its traditions. These early photographs of Qandahar are presented here for the Afghan people with the idea that they will endure as valuable records and inspire further study on the history and culture of Afghanistan.

8. Lytton to Major-General Roberts, 21 October 1879. See Robson, *Roberts in India,* 131–33.

9. Robson, *Roberts in India,* 113.

10. Robson, *Roberts in India,* xvii. See also Abdur Rahman's correspondence with Sir Lepel Griffin between May and July 1880, in which the future amir expresses concern over Qandahar's position within the British Empire in South Asia; Fayż Muhammad Katib, *The History of Afghanistan: Fayż Muhammad Kātib Hazārah's Sirāj al-tawārīkh,* trans. R. D. McChesney and M. M. Khorrami (Leiden: Brill, 2013), 2:325.

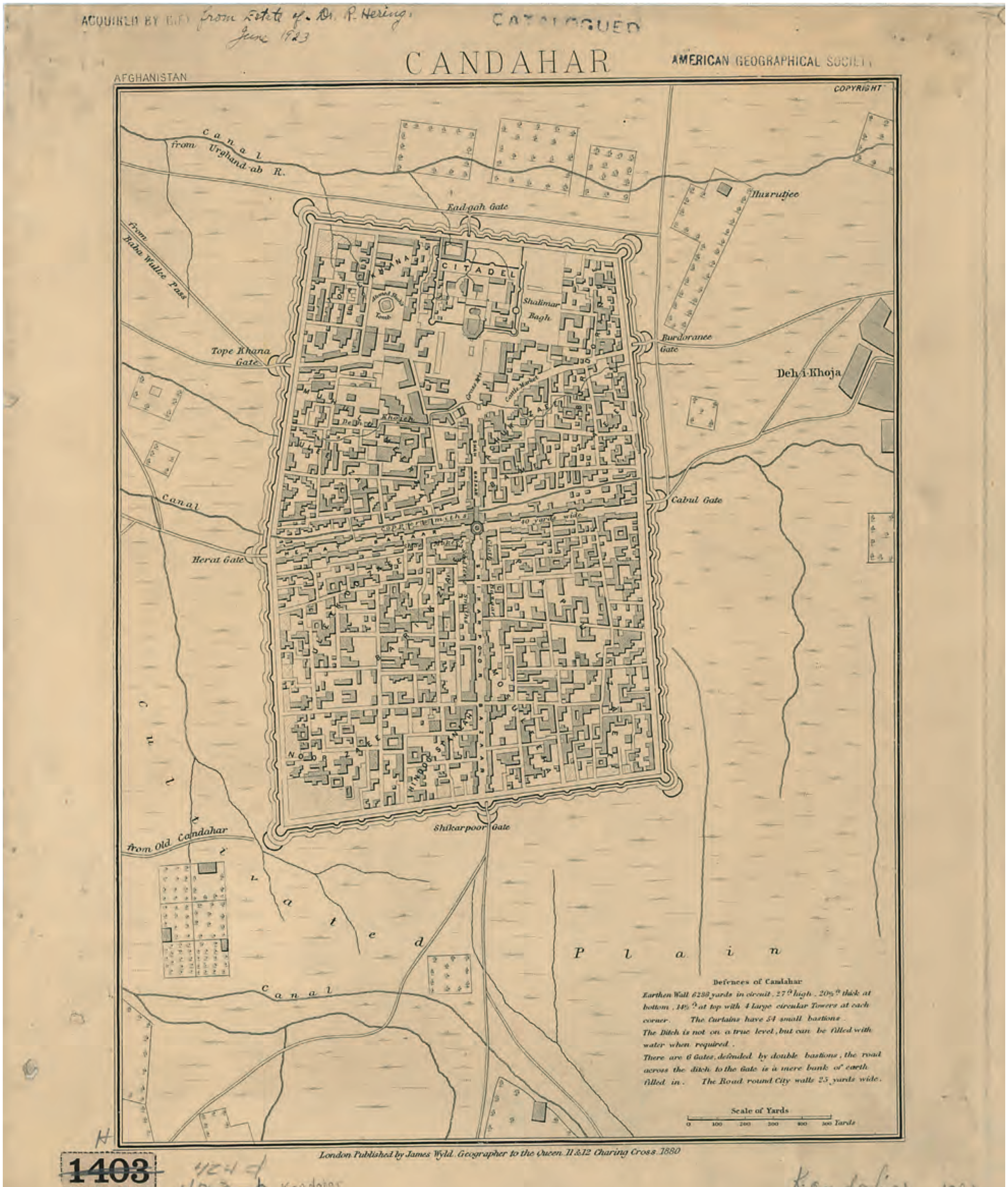
11. James W. Bryans, *The Retention of Candahar: Briefly Considered as a Military, Civil, and Religious Question* (London: n.p., 1880).

12. See the confidential report by Colonel Sir O.B.C. St. John, *Notes on Afghanistan as a Theatre of War* (Simla: Government Central Branch Press, 1885).

13. Forbes, "The Final Stages of the Second Afghan War," 697; and Hanna, *The Second Afghan War,* 440.

OPPOSITE: NO. 42, Ahmad Shah's Tomb, from Khirka Sharif.

ACQUIRED BY from Estate of Dr. R. Hering. June 1923
CATALOGUED
CANDAHAR
AFGHANISTAN
AMERICAN GEOGRAPHICAL SOCIETY
COPYRIGHT
Canal from Urghand-ab R.
from Baba Wullee Pass
Eadgah Gate
CITADEL
Shalimar Bagh
Huzrutjee
Tope Khana Gate
Burdoranee Gate
Deh-i-Khoja
Cabul Gate
Canal
Herat Gate
40 yards wide
Shikarpoor Gate
from Old Candahar
Cultivated
Plain
Canal
Defences of Candahar
Earthen Wall 6286 yards in circuit, 27 ft high, 20½ ft thick at bottom, 14½ ft at top with 4 large circular Towers at each corner. The Curtains have 54 small bastions.
The Ditch is not on a true level, but can be filled with water when required.
There are 6 Gates, defended by double bastions, the road across the ditch to the Gate is a mere bank of earth filled in. The Road round City walls 25 yards wide.
Scale of Yards
0 100 200 300 400 500 Yards
London Published by James Wyld, Geographer to the Queen, 11 & 12 Charing Cross. 1880
1403
Kandahar 1880

Exhibition Texts and Plates

APARNA KUMAR

The Second Anglo-Afghan War (1878–81) had immense ramifications for the city of Qandahar, whose historic fortifications and surrounding landscape became a pivotal seat of conflict between Afghan and British-Indian forces. From a British perspective, control of Qandahar and southern Afghanistan ensured continuity of their imperial policies in India and established a buffer zone against further Russian incursions into Central Asia. In a bid to reclaim the Afghan throne and rid Afghanistan of foreign intervention, Ayub Khan, the governor of Herat and son of Afghanistan's late Amir Sher Ali Khan, besieged Qandahar in July 1880. Following a decisive victory over the British-Indian army at Maiwand, he set up camp in the Arghandab Valley and launched an offensive on Qandahar from the neighboring village of Deh-i-Khoja, while British troops regrouped within the city's walled fortress. A failed British sortie on Deh-i-Khoja initially intensified Afghan pressure on British forces under siege in Qandahar. However, the swift arrival of British reinforcements from Kabul in August 1880 eventually stalled Ayub's advance.

This exhibition features reproductions from the "Kandahar Album," as it is titled on its cover, a series of seventy-two photographs taken by British medical officer Benjamin Simpson (1831–1923) that memorialize the city in the aftermath of this critical confrontation. Group portraits of British and Indian officers celebrate survivors of the siege, contrasting with portraits of Ayub Khan's delegation, local residents, and nomadic groups. Views from high atop the city's walls highlight the expanse of British artillery and fortifications in Qandahar. Photographs staged from the perspective of British infantry retrace the battle's most climactic moments, honoring key sites and monuments around Qandahar including the Arghandab Valley, the Baba Wali Pass, the village of Deh-i-Khoja, the *arg* (urban citadel), and Ahmad Shah's tomb. In one sense, these images bolster a misleading picture of the Second Anglo-Afghan War as a conclusive victory for the British, providing a window into photography's role in the spread of European colonialism. In another, they reveal the intrusions of the British occupation of Qandahar and speak to the resilience of a city and people caught between preserving their traditions and way of life and the inextricable forces of colonization and globalization.

OPPOSITE: James Wyld (British geographer, 1812–87), *Defences of Candahar,* London, 1880. Milwaukee, University of Wisconsin-Milwaukee Libraries, American Geographical Society Library.

The City under Siege

If not quite a British victory, the siege of 1880 was a tremendous disruption on Qandahar. A large portion of the city's Afghan population, approximately 12,000 people, were displaced from their homes when the British-Indian army took up refuge within Qandahar's fortress. The city's architecture also faced sudden and unprecedented changes. The British razed entire buildings to the ground, constructed new command posts, transformed the *arg*'s palatial areas into a communication hub, concealed the city's historic gates with sandbags, and bolstered its external trenches with wire entanglements.

Photographs in the "Kandahar Album" point to the impact of these disruptions on daily life. A view of Topkhana Square with Ahmad Shah's tomb in the background shows the entrance to Qandahar's *arg* overrun with military tents and British artillery. The scene is a prelude to the interior snapshots of the citadel grounds, where the palace's multi-storied belvedere teems with foreign officers and signaling equipment. Outside the walls, expansive views east and west memorialize pivotal moments in the foregone battle for Qandahar. They amplify the solemnity of the two-part panorama showing Qandahar's northern sector, an extraordinary composition that enfolds the city's cemetery with other cultural landmarks.

PLATE I.
NO. 49.
Artillery Square
Showing the Main Bastion
of the Citadel.

۱ پلیټ.
۴۹مه شمېره.
د توپخانې ډګر
چې د کلا اصلي
سنګر ښيي.

پلیت ۱.
شماره ۴۹.
میدان توپخانه
استحکامات اصلی ارگ
را نشان می دهد.

PLATE 2.
NO. 4.
Deh-i-Khoja,
from above the
Bardurani Gate.

۲م پلیت.
۴مه شمېره.
د بردراني دروازې له پاسه
د ده خوجه منظره.

پلیت ۲.
شماره ۴.
نمایی روستای ده خوجه،
از بالای دروازهٔ بردرانی.

PLATE 3, 4.
NOS. 25, 26.
View from North Wall,
Showing the Cemetery
within the Walls and Giving
a General View of the City.

۳م او ۴م پلیټونه.
۲۵ او ۲٦مه شمېره.
له شمالي دېوال څخه منظره،
د دېوالونو ترمنځ هدیره او د ښار
یوه عمومي منظره وړاندې کوي.

پلیت‌های ۳ و ۴.
شماره‌های ۲۵، ۲٦.
چشم‌انداز دیوار شمالی،
قبرستان در میان دیوارها و نمای
کلی شهر را نشان می‌دهد.

PLATE 5.
NO. 20.
Groups of Officers Present during the Siege.

۵م پلیت.
۲۰مه شمېره.
د کلابندۍ پر مهال
د حاضرو افسرانو دله.

پلیت ۵.
شماره ۲۰.
گروهی از افسران حاضر
در حین محاصره.

PLATE 6.
NO. 28.
Signal Tower.

٦م پلیت.
۲۸مه شمېره.
د سیګنال برج.

پلیت ٦.
شماره ۲۸.
برج سیگنال.

B. Simpson

PLATE 7.
NO. 60.
The Base Camp Hospital Square
and Cantonments.

۷م پلیټ.
۶۰مه شمېره.
د قرارګاه د روغتون ډګر
او نظامي ګارنیزون.

پلیت ۷.
شماره ۶۰.
میدان شفاخانۀ قرارگاه
و اقامتگاه موقت سربازان.

The Walled City

Ahmad Shah Durrani (r. 1747–72) founded the modern city of Qandahar in 1761. Built on a grand scale, on Popalzai lands neighboring the old Qandahar citadel, it quickly became a robust center of commercial and political activity befitting his burgeoning aspirations for the modern Afghan state.

In the nineteenth century, the city was renowned for its fortifications. Its monumental walls averaged 8 meters in height, 9 meters in width at their base, and 4.5 meters in width at the top. They spanned a rectangular circumference of 4.8 kilometers, stitched together by circular towers at each of four corners. Composing a formidable fortress, these walls were surrounded by a 7-meter-wide trench, and pierced by six prodigious gates: the Eidgah Gate in the north, the Shikarpur Gate in the south, the Herat and Topkhana Gates on the west, and the Bardurani and Kabul Gates on the east. These gates, named primarily for the cities they faced, guarded passage into the major thoroughfares and markets that carved Qandahar's urban fabric into quadrants. Among them were the Herat, Shah, and Shikarpur bazaars, which came together under the Char Su at the center of the city.

With the exception of small portions on the east and southeast sides, Qandahar's fortifications were torn down in the 1940s. Nonetheless, its former walls and gates continue to leave their mark on the city's urban plan, which remains largely unchanged from the eighteenth century.

PLATE 8.
NO. 71.
Kandahar from
Hazratiji's Shrine.

۸م پلیټ.
۷۱مه شمېره.
کندهار د حضرت جي له حرمه
د ښار د شمالي او ختیځو دیوالونو
د بشپړ پراخوالي ښکارندوی دی.

پلیت ۸.
شماره ۷۱.
قندهار از زیارت حضرت جی،
وسعت کامل دیوارهای شمالی
و شرقی شهر را نشان میدهد.

PLATE 9.
NO. 1.
Tomb of Ahmad Shah,
from the Southwest Bastion
of the Citadel.

۹م پلیت.
۱ شمېره.
د احمدشاه مقبره،
د ارګ له جنوب لوېدیز
سنګر څخه.

پلیت ۹.
شماره ۱.
مقبرۀ احمد شاه بابا،
از استحکامات جنوب –
غربی ارگ.

PLATE 10.
NO. 3.
View of the City,
from the Signal Tower
Looking West.

۱۰م پلیټ.
۳مه شمېره.
له سیګنال برج
څخه د لویدیځ پر
لور د ښار منظره.

پلیت ۱۰.
شماره ۳.
نمایی از شهر،
از برج سیگنال
به سمت غرب.

PLATE 11.
NO. 22.
Baba Wali Kotal, from the 27th Lines.

۱۱م پلیټ.
۲۲مه شمېره.
د باباولي کوتل
له ۲۷مو کرښو څخه.

پلیت ۱۱.
شماره ۲۲.
کوتل بابا ولی،
از لین ۲۷م.

Enduring Landscapes

Built in the late eighteenth century, Ahmad Shah Durrani's walled city of Qandahar represents a recent expression of the region's importance as a site of civilization since prehistoric times. The small selection of historical sites and monuments in the "Kandahar Album" unfolds a much longer historical timeline for the city, emphasizing Qandahar's enduring cultural significance.

Photographs of old Qandahar, sandwiched between the Qaitul ridge and the region's commanding plains, emphasize its position as a historic seat of power and religion since Achaemenid times (sixth through fourth centuries BCE). They capture the foundations of its once imposing citadel and the neighboring Qaitul stupa, a center for Buddhism in the region through the eighth century CE. Views of Chilzina and Ahmad Shah's tomb underscore Qandahar's pivotal role in connecting Central and South Asia: while Chilzina, an inscribed *iwan* (monumental alcove), commemorates the Timurid prince Babur's military victories in India as he laid the foundations of the Mughal Empire, the architecture of Ahmad Shah's tomb embodies the long tradition of imposing domed mausolea initiated in Iran and Central Asia. The portrayal of Khirka Sharif, located in the heart of Qandahar's northern sector, represents the home of the Prophet Muhammad's Mantle, a sacred relic secured by Ahmad Shah that established Qandahar's renown as a hallowed place of pilgrimage in the Islamic world.

PLATE 12.
NO. 43.
The Ruins of the Old Qandahar Citadel.

۱۲م پلیت.
۴۳مه شمېره.
د زاره کندهار د کلا کندوالې.

پلیت ۱۲.
شماره ۴۳.
ویرانه های ارگ قدیمی قندهار.

PLATE 13.
NO. 41.
Chilzina or
the Forty Steps.

۱۳م پلیت.
۴۱مه شمېره.
چهل زینه.

پلیت ۱۳.
شماره ۴۱.
چهل زینه.

PLATE 14.
NO. 44.
Khirka Sharif, the Shrine Where the Mantle of the Prophet Is Preserved. The Old Kazi Who Appears in the Picture Is Stated to Be 112 Years of Age.

۱۴م پلیت.
۴۴ شمېره.
خرقه شريف، هغه زيارت ده چيرې چې د پيغمبر (ص) چپن په کې ساتل کېږي. د پوخ عمر لرونکی قاضي، چې په انځور کې ليدل کېږي، ويل کېږي چې ۱۱۲ کاله عمر لري.

پلیت ۱۴.
شماره ۴۴.
زیارت خرقهٔ شریف، مکان نگهداری خرقهٔ منسوب به حضرت پیامبر(ص). قاضی کهنسال که در تصویر دیده می‌شود، گفته می‌شود که ۱۱۲ سال سن دارد.

B Simpson
44

Markers of Memory

Shrines, tombs, and palaces formed an integral part of Qandahar's cultural fabric and landscape. They celebrated the personalities and deeds of popular saints and local leaders. They served as keepers of sacred relics, royal burials, and political lineages. A counterweight to the city's monumental fortifications, these memorial sites marked places of pilgrimage and shelter long attractive to groups of itinerant ascetics and nomadic peoples.

The "Kandahar Album" brings together views of the Baba Wali Ziarat, a tomb and popular local retreat couched in the mountains overlooking the Arghandab Valley; the Ziarat-i-Hazratji, a shrine and burial complex northeast of the city's Bardurani Gate; and interior glimpses of the *arg's* palatial areas where Qandahar's wali (governor) held private and public audiences.

These photographs magnify the album's informational objectives, highlighting photography's role in imperial conquest and colonial mapping projects. From a localized perspective, they reveal how the city's built environment is stitched together by poignant acts of memorialization, recording Qandahari responses to the fundamental human needs for shelter, society, and spirituality. In turn, the photographs implicitly ask how Qandaharis remembered the occupation and their perceptions of the British at this moment of transformative change, exposing histories that urgently need acknowledgment and further exploration.

PLATE 15.
NO. 46.
Courtyard of
Wali Sher Ali's
Zenana.

۱۵م پلیت.
۴٦مه شمېره.
د والي شیرعلي خان
د زنانه انګړ (حرمسرای).

پلیت ۱۵.
شماره ٣٦.
صحن حرم‌سرای
والی شیرعلی خان.

PLATE 16.
NO. 32.
Natives at
Ziarat -i-Hazratji.

۱٦م پليټ.
۳۲مه شمېره.
په زيارت کې د سيمې
د اصلي اوسېدونکو ډله.

پلیت ۱٦.
شماره ۳۲.
گروهی از مردمان بومی
در زیارت حضرت جی.

A City of Exchange

A five-part panorama of the city's western flank anchors the "Kandahar Album," illuminating the city's strategic connections with Herat and beyond, the rich emporia of Persia. A complementary view from the east, taken from above the Kabul Gate, brings to life trading around a caravanserai, revealing Qandahar's pivotal position in the north-south trade between Kabul and Quetta. The vibrant activity of Qandahar's bazaars, where local and regional business intersect, is captured in views of the Bardurani Gate and the Char Su, in which sheep and camels come to market and shoppers and merchants crowd the street stalls.

As a great center of commercial exchange serving practically all of Eurasia, Qandahar's bazaars not only brought together coveted commodities but also the people who carried them from near and far. The city's economic renown derives from the confluence of these communities, their varying beliefs, business practices, and market expertise. Thus, while Herati merchants specialized in the sale of Iranian carpets and silks, nomads on seasonal migrations bartered hides and metalwork, and Shikarpuri Hindus—who resided within their own quarter abutting the city's Shikarpur Gate—were known as the "bankers to the world."

PLATE 17.

NO. 13.

Karez Hill and
Kokoran, from a
Corner of Picket Hill.

۱۷م پلیټ.

۱۳مه شمېره.

د کاریز غونډۍ او کوکران،
د څار غونډۍ له یوې څنډې څخه.

پلیت ۱۷.

شماره ۱۳.

تپهٔ کاریز و کوکران،
از گوشهٔ تپهٔ پیکت.

PLATES 18–22.
NOS. 14–18.
Panorama Taken from Karez Hill Embracing Chilzina and the Murcha Pass.

له ۱۸–۲۲ پلیټونه.
له ۱۴–۱۸ مې شمېرې.
له کاريز تپې څخه اخيستل شوی پاناروماييي انځور، چې چهل زينه او د مورچې کوتل پکې رانغاړي.

پلیت‌های ۱۸ الی ۲۲.
شماره‌های ۱۴ الی ۱۸.
پانورامای برگرفته از تپهٔ کاریز چهل زینه و کوتل مورچه را به نمایش می گذارد.

B Simpson
36.

PLATE 23.
NO. 36.
Camels Coming out of
Bardurani Gate.

۲۳م پلیټ.
۳٦م شمېره.
له بردراني دروازې څخه،
اوښان د وتلو په حال کې.

پلیت ۲۳.
شماره ۳٦.
شترها در حال خارج شدن
از دروازۀ باردرانی.

PLATE 24.
NO. 55.
Afghan
Horse Dealers.

۲۴م پلیت.
۵۵مه شمېره.
افغان
آس پلورونکي.

پلیت ۲۴.
شماره ۵۵.
اسپ فروشان
افغان.

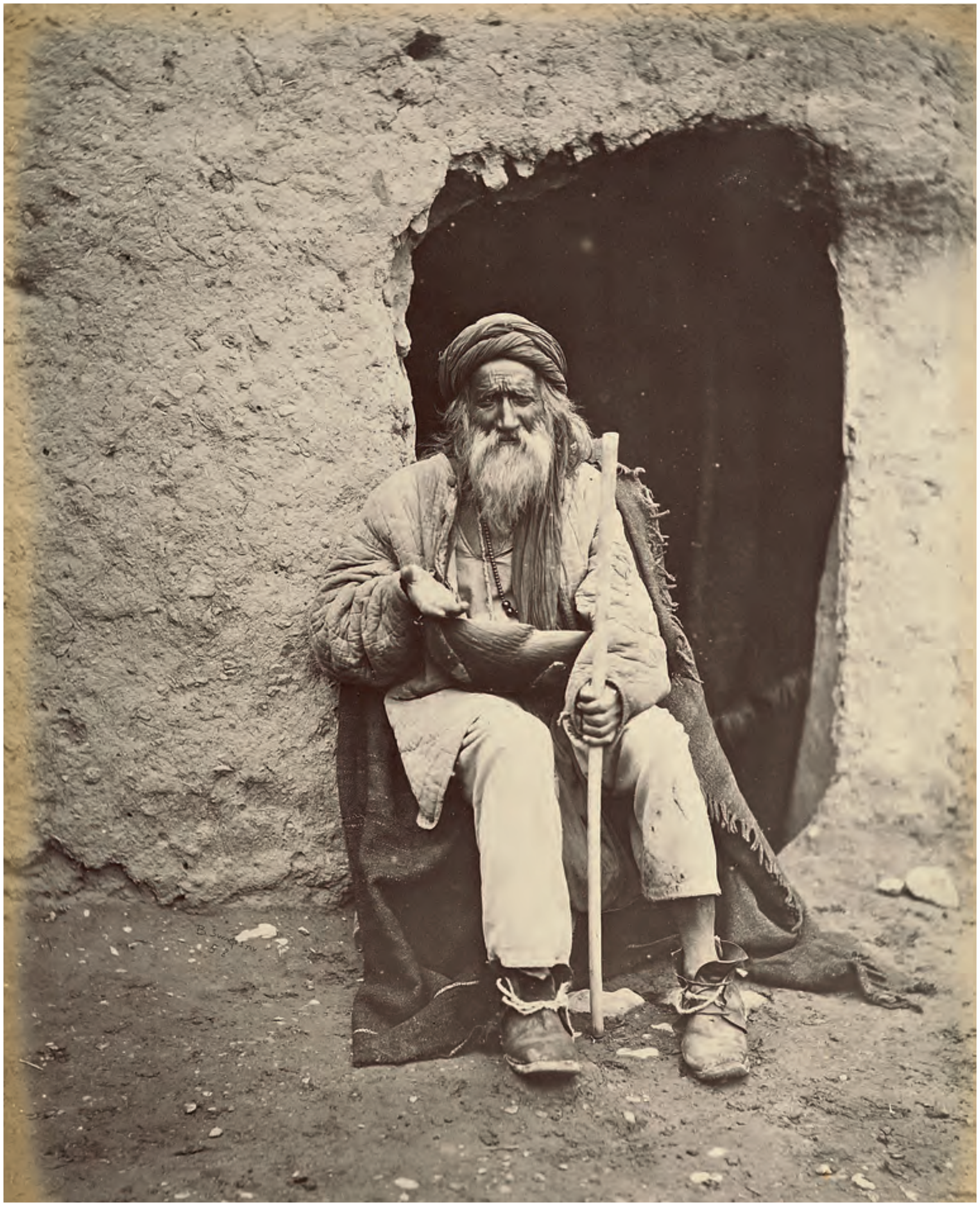

PLATE 25.
NO. 58.
A Beluchi Beggar.
“Dato Obolum Belisario”

۲۵م پلیټ.
۵۸م شمېره.
یو بلوڅ سوالګر.
“Dato Obolum Belisario”.

پلیت ۲۵.
شماره ۵۸.
یک گدای بلوچی.
“Dato Obolum Belisario”.

Opposing Tensions

The photographs gathered in this last section show the opposing forces at play in the late nineteenth century, revealing how the city's history has shaped its current regional and international position. Since 329 BCE, when the Macedonian conqueror Alexander III seized Qandahar, the city has been a fulcrum of politics and power, sought after by the great empires of Iran and South Asia for its strategic connection to Sind, Quetta, Kabul, and Herat, its rich agricultural resources courtesy of the Helmand and Arghandab Rivers, and its natural defenses. In 1761, Qandahar became a stronghold for the modern Afghan state when Ahmad Shah Durrani chose the city as the center of his burgeoning empire. Though the Afghan capital would shift to Kabul in 1772, upon Ahmad Shah's death, control of Qandahar remained of utmost importance for succeeding Afghan rulers.

Before their withdrawal from Afghanistan, the British briefly considered integrating Qandahar into their Indian Empire, in part as a buffer against Russian incursions into Central Asia. The future amir, Abdur Rahman Khan (r. 1880–1901), vehemently opposed this proposal. In his correspondence with British officials, he proclaimed that Qandahar is "the city of the reigning [Barakzai] family," and without it, "Afghanistan [would] lose its dignity." Qandahar, indeed, played a crucial role in Abdur Rahman's bid for the Afghan throne. In August 1881, when Ayub Khan had briefly captured the citadel, the amir's successful takeover of the city garnered him decisive political support across Afghanistan, ultimately leading to the reunification of the country.

PLATE 26.

NO. 30.

Group, Ayub's Ambassadors, Abdulla Khan Sitting on the Right, His Son on the Left, and Umrjan Sahib Zadah in the Center. The Last Named Is Said to Have Raised All the Ghazis against Us at Maiwand.

٢٦م پلیټ.

۳۰مه شمېره.

د ایوب خان د سفیرانو ډله، چې عبدالله خان په ښي اړخ، د هغه زوی په کیڼ اړخ، او عمرجان صاحبزاده په مرکزي برخه کې ناست دي. داسې ویل کېږي چې وروستني نومول شوي کس زمونږ پر وړاندې په میوند کې ټول غازیان راټول کړل.

پلیت ۲۶.

شماره ۳۰.

گروپ سفیران ایوب خان: عبدالله خان در سمت راست، پسرش در سمت چپ و عمرجان صاحب زاده در مرکز نشسته‌اند. گفته می‌شود فرد اخیرالذکر همهٔ غازی‌ها را علیه ما در جنگ میوند بسیج کرده است.

PLATE 27.
NO. 29.
Group of
Hazaras.

۲۷م پلیت.
۲۹مه شمېره.
د هزاره گانو دله.

پلیت ۲۷.
شماره ۲۹.
گروهی از هزاره‌ها.

PLATE 28.
NO. 33.
Group of
Parsiwans.

۲۸م پلیت.
۳۳مه شمېره.
د فارسیوانانو ډله.

پلیت ۲۸.
شماره ۳۳.
گروهی از پارسیوان‌ها.

PLATE 29.
NO. 34.
Group of
Timuris.

۲۹م پلیت.
۳۴مه شمېره.
د تیموریانو ډله.

پلیت ۲۹.
شماره ۳۴.
گروهی از تیموری‌ها.

PLATE 30.
NO. 11.
Tombs of
Hazratji and
Sher Ali's Father.

۳۰م پلیټ.
۱۱مه شمېره.
د حضرت جي او
امیرشیرعلي د پلار قبرونه.

پلیت ۳۰.
شماره ۱۱.
مقبره‌های حضرت جی
و پدر شیرعلی.

PLATE 31.
NO. 74.
Col. St. Johns's
Residence in
the City.

۳۱م پلیت.
۷۴مه شمېره.
په ښار کې د ډګروال
سنت جانس هستوګنځی.

پلیت ۳۱.
شماره ۷۴.
اقامتگاه دگروال سنت جان
در شهر قندهار.

PLATE 32.
NO. 30A.
Untitled [Relatives of Wali Sher Ali].

۳۲م پلیت.
۳۰مه شمېره.
بې سرلیکه [د والي شېرعلي خان خپلوان].

پلیت ۳۲.
شماره ۳۰ الف.
بدون عنوان [خویشاوندان والی شیرعلی خان].

Text in Dari and Pashto Translation

یادګاري ځایونه، چې د ښار له سترو استحکاماتو سره برابر ارزښت لري، عبارت دي له زیارتونو او نورو سپېڅلو ودانیو څخه، چې د ګرځنده زاهدانو او باندہ والو او کوچیانو لپاره غوره پناه ځایونه بلل کېږي او له ډېرمودې راهیسې دوی ته ځانګړې په زړه پورې والی لري.

د "کندهار البوم" کې د لاندې ځایونو منظرې او انځورونه موجود دي: د بابا ولي زیارت مقبره چې د ارغنداب غره په دره کې موقعیت لري او خورا مشهور آرام ځای دی. د حضرت جي زیارت او مړستون چې د بردراني دروازه چې د ښار په شمال ختیځه برخه کې موقعیت لري او یوه اجمالي کتنه د ارګ داخلي برخو ته دکوي، هغه ځای چې د کندهار والي به له خپلو مخاطبینو سره ځانګړې او عمومي جلسې او مجلسونه کول.

دغه انځورونه د البوم اطلاعاتي موخې څرګندوي چې د امپریالیستي تسخیر او د استعمار کرۍ لپاره د نقشو جوړولو پروژو لپاره د انځورګرۍ رول تري څرګندېږي. له ځایي لیدلوري څخه دوی په ډاګه کوي چې څنګه د ښار جوړ شوی چاپېریال د یادګار کولو په زړه پورې عملونو سره یوځای شوي دي، د سرپناه، ټولنې، او روحانیت لپاره د بنسټیزو بشري اړتیاوو په اړه د کندهاریانو غبرګونونه ثبتوي.په بدل کې یې عکسونه په ښکاره ډول پوښتنه کوي چې څنګه کندهاریانو د بدلون په دې شیبه کې د انګریزانو اشغال او د دوی مفکورې په یاد ساتلي دي، همدارنګه هغه تاریخونه افشا کوي چې سمدستي اعتراف او نور سپړنې ته اړتیا لري.

د مبادلاتو ښار

د "د کندهار البوم" کې موجود پینځه برخې پرله پسې پینوراما انځورونه له هرات او له هغه ور هاخوا د فارس له بډایه امپراتورۍ سره دکندهار ښار ستراتېژیک ارزښت په ګوته کوي. له ختیځ څخه یوه بشپړه منظره، چې د کابل دروازې له پاسه اخیستل شوې، د کاروانسرای په شاوخوا کې سوداګري څرګندوي، چې د شمال او سوېل په اړه د کابل او کویټې تر منځ د سوداګرۍ په برخه کې دکندهار د موقعیت پر اساسي رول ټینګار کوي. د بردراني دروازې او چارسو څخه اخیستل شوي انځورونه د کندهار د بازارونو له تحرکه ډک فعالیت ښیي، چیرته چې سیمه ییزه او منطقوي سوداګري سره نښلي. په انځورونو کې لیدل کېږي چې مېږې او اوښان بازار ته راوستل کېږي او هټیوال او سوداګر د سړکونو غاړې ته، په هټیو کې سره راټولېږي.

د کندهار بازارونو، د یوه عالي سوداګریز مرکز په توګه ټولې آسیا-اروپا ته خدمت کاوه، په دغو بازارونو کې نه یوازې د ضرورت وړ توکي راوړل کېدل بلکه یاد بازارونه د هغو خلکو د راټولېدو لامل هم کېده، چې له لرې او نږدې واټن څخه یې توکي راوړل. د دغه ښار اقتصادي شهرت د خلکو د ګڼې ګوڼې، د هغوی د بېلابېلو باورونو، سوداګریزو کړنو او د بازار له مهارتونو څخه سرچینه اخیسته. په پایله کې، په داسې حال کې چې هراتي سوداګرو د ایراني غالیو او وربښمو په پېر او پلور کې مهارت درلود، کوچیانو په موسمي لېږد کې د غواګانو او مېږو څرمنې له وسپنیزو توکو سره تبادله کولې او د شکارپور هندوان، چې د ښار شکارپور دروازې په محله کې ځای پر ځای شوي ول – د "نړۍ د صرافانو" په توګه شهرت موندلی و.

مخامخ تاوتریخوالي

هغه انځورونه چې په وروستۍ برخه کې راټول شوي دي، د نولسمې پېړۍ په ورستیو کې د مخالفو ځواکونو رول په ډاګه کوي چې څه ډول دغه ښار خپل اوسني سیمه ییز او نړیوال دریځ ته شکل ورکړی دی. کله چې په ۳۲۹ مخ زېږد کال کې د مقدونیې ستر فاتح دریم سکندر کندهار ونیوه، یاد ښار د سیاست او ځواک مرکز و. وروسته د ایران او سوېلي آسیا امپراتوریو په دې خاطر د کندهار د نیولو هڅې وکړې چې له کویټې، کابل او هرات سره یې ستراتېژیک تړاو درلود او د هیرمند او ارغنداب له سیندونو څخه په ګټې اخیستنې یې بډایه زراعتي زېرمې درلودې. په ۱۷۶۱م کال کې کندهار د افغان عصري دولت په یوه پیاوړي مرکز بدل شو، او احمدشاه دراني یاد ښار د پښتنو سیمه د مرکز په توګه د خپلې د پرمختګ په حال کې امپراتورۍ پلازمینه وټاکه. که څه هم په ۱۷۷۲م کال کې د احمدشاه تر مرګ وروسته د افغانستان پلازمینه کابل ته انتقال شوه، مګر بیا هم د افغان واکمنو د بریا لپاره د کندهار کنترول خورا مهم و.

بریتانیا له افغانستان څخه له وتلو وړاندې له هندي امپراتورۍ سره د کندهار د یوځای کېدو فکر کړی وه، چې په منځنۍ آسیا کې د روس په وړاندې د ډال په توګه کار تري واخلي. مګر، عبدالرحمن خان راټلونکي امیر (واکمني ۱۸۸۰–۱۹۰۱م) په کلکه له یاد وړاندیز سره مخالفت وکړ. له بریتانوي چارواکو سره د لیکنو په تبادله کې نوموړي ادعا وکړه، چې د "کندهار ښار د [بارکزیانو] سلطنتي کورنۍ پورې اړوند دی، او بې له دې به "افغانستان [کېدای شی] خپل وقار او حیثیت له لاسه ورکړي." په حقیقت کې کندهار د عبدالرحمن خان واکمنۍ ته د رسېدو په ټاکنه کې اساسي رول لوبولی دی. د ۱۸۸۱م کال په آګست کې کله، چې ایوب خان د لنډ مهال لپاره د کندهار ارګ په خپله ولګه کې راوست، د امیر عبدالرحمن خان لخوا په بریالۍ توګه د ښار نیونه په ټول افغانستان کې له هغه څخه د پرېکنده سیاسي ملاتړ لامل شو او په پای کې په هېواد کې د یووالي سبب شو.

تر کلابندۍ لاندې ښار

که څه هم چې د کندهار جګړه د بریتانوي ځواکونو لپاره بشپړه بریا نه وه، مګر د ۱۸۸۰م کال محاصرې په کندهار کې ستره ګډوډي رامنځ ته کړه. کله چې د بریتانوي-هند سرتېرو د کندهار کلا پناه یوړه، نو د ښار دولس زره افغان اوسېدونکي د خپلو کورونو پرېښودلو ته اړ شول. د ښار معماري هم له ناځاپي او بې ساري بدلونونو سره مخ شوه. بریتانویانو د ښار ټولې ودانۍ له خارو سره خاورې کړې، د قوماندې نوي پوستې یې رامنځ ته کړې، د ارګ له شان او شوکت ډکه سیمه یې د اړیکو په مرکز بدله کړه، د ښار تاریخي دروازې یې له شګو په ډکو بوجیو وپوښلې او د ارګ بهرنۍ کندې یې په اغزن تار غښتلې کړې.

د "کندهار البوم" کې موجود انځورونه په ورځني ژوند د یادو ګډوډیو اغېزو ته نغوته کوي. د توپخانې منظره چې په شالید کې یې د احمدشاه بابا مقبره له ورایه ښکاري، د کندهار ارګ ته د ننوتلو لار ښیي، چې له نظامي خیمو او توپخانو مالا مال ده. دغه صحنه د ارګ د داخلي محوطې د انځور اخیستلو لپاره پیلامه ګڼل کېږي، چیرته چې د مانۍ د څو پوړیزه ودانیو په فضا کې بې شمېره بهرني افسران او د (سیګنالینګ) وسایل تر سترګو کېږي. له دېوالونو نه بهر د ختیځ او لوېدیځ پراخې منظرې د کندهار د پای ته رسېدلې جګړې حساسې شېبې را په زړه کوي. دغه انځورونه د دوه برخې لرونکو منظرو (پاناروما) پراخوالی څرګندوي، هغه دا چې د کندهار شمالي برخه په کې را نغاړل شوې ده. دا یو په زړه پورې ترکیب دی، چې د هدیرې په ګډون یې کلتوري او نورې ودانۍ رانغاړلې دي.

دېوال شوی ښار

احمدشاه دراني (۱۷۴۷–۱۷۷۲م) په ۱۷۶۱م کال کې د کندهار د عصري ښار بنسټ کېښود. دغه لوی ښار د پوپلزیو په پراخه ځمکه، چې د زاړه کندهار ارګ ته څېرمه موقعیت لري، جوړ شو. نوموړی ښار د هغه له هیلو سره سم چې د پرمختللي افغانستان لپاره یې درلودې، په چټکۍ سره د یوه غښتلي سوداګریز او سیاسي فعالیت په مرکز بدل شو.

دغه ښار په نولسمه پېړۍ کې د استحکاماتو په درلودلو سره خورا ډېر شهرت درلود. ددې ښار د تاریخي دېوالونو لوړ والی په متوسط ډول ۸ متره، په بنسټ کې یې سور ۹ متره او په پاس سر کې یې سور ۴.۵ متره دی. یادو دېوالونو د ۴.۸ کیلو متره په اوږدوالي سره مستطیلي احاطه درلوده چې په هر ګوټ کې د دایروي برجونو په واسطه ګڼل شوي وه. دغو دېوالونو یوه حیرانوونکې کلا رامنځ ته کړې وه، چې د ۷ متره کندې په واسطه احاطه شوې وه او شپږ سترې دروازو یې درلودې: په شمال کې د عیدګاه دروازه، په سویل کې د شکارپور دروازه، په لوېدیځ کې د هرات او توپخانې دروازې، او په ختیځ کې د بر دراني او کابل دروازې، دي. دغه دروازې په اصل کې د هغو ښارونو په نومونو یادېدې کوم چې د کندهار ښار پر وړاندې پراته و او اصلي لارو او بازارونو ته چې د کندهار ښاري بافت یې په څلور کنجه بڼه تنظیم کړی وو، د ورتګ زمینه برابره کړې وه. له هغې ډلې څخه د هرات، شاه او شکارپور بازارونه و، چې د ښار په پلازمېنه کې د چارسو لاندې موقعیت درلود.

د کندهار د ښار استحکامات په ۱۹۴۰م کلونو کې په ختیځ او سوېل ختیځو برخو کې له یوې ورې استثنا پرته ټول ویجاړ شول. له دې سره سره پخوانیو دېوالونو او دروازو د تېر په څېر په ښاري پلان خپل اغېز درلود، چې له اتلسمې پېړۍ څخه تر اوسه پورې یې بدلون نه دی موندلی.

تلپاتې منظرې

د کندهار کلابند شوی ښار چې د اتلسمې پېړۍ په وروستیو کې د احمدشاه دراني لخوا جوړ شوی و، د تاریخي تمدن د مرکز په توګه د دې سیمې اهمیت څرګندوي. په "کندهار البوم" کې د تاریخي ځایونو او ابداتو کوچنی انتخاب د کندهار په دوامداره کلتوري اهمیت ټینګار کوي او د ښار لپاره د خورا اوږد تاریخي مهالوېش څرګندوي.

د لرغوني کندهار انځورونه چې د قایتل غونډیو لړۍ او د سیمې د حاکمو دښتو ترمنځ پروت دی، د هخامنشیانو له وخت راهیسې (تر میلاد مخکې له شپږمې تر څلورمې پېړۍ) د قدرت او مذهب له پلوه د تاریخي ځای په توګه د کندهار پر موقیعت ټینګار کوي. دغو انځورونو د ارګ بنسټ او ورسره څېرمه د قایتل غونډۍ، چې په اتمه پېړۍ کې په سیمه کې د بودایي دین مرکز و، ثبت کړي دي. د چهلزینې او احمدشاه بابا د زیارت منظرې، چې د منځنۍ او سوېلي آسیا په ښلولو کې د کندهار پر بنسټیز رول بانديې ټینګار کوي: په داسې حال کې، چې چهلزینه، ډبرلیک لرونکی کیندل شوی طاق (یادګاري تاخچه)، په هند کې د تیموریانو د شاهزاده بابر، چې د مغول امپراتورۍ بنسټ یې کېښود، د پوځي بریاوو یادونه کوي، لیکن، د احمدشاه بابا د مقبرې معماري په ایران او منځنۍ آسیا کې د ګمبزې جوړولو له جلال نه د ډک دود اوږده مخینه په ګوته کوي. د خرقې شریف انځور، چې د کندهار د شمالي برخې په زړه کې موقیعت لري هغه زیارت راښیي چې د حضرت محمد (ص) خرقه مبارک په کې ساتل کېږي. خرقه مبارک یو سپېڅلی اثر دی چې د احمدشاه بابا لخوا راوړل شوی اوکندهاریې په اسلامي نړۍ کې د یوه مذهبي ځای په توګه مشهور کړی دی.

یادپاتې ودانۍ

زیارتونه، مقبرې او مانۍ د کندهار د منظرې او فرهنګي جوړښت بنسټیزه برخه جوړوي. د کندهار خلک، شخصیتونه، د سپېڅلو او مشهورو شخصیتونو کره وره او سیمه ییز مشران لمانځي. متولیان د سپېڅلو آثارو، شاهي کورنۍ او سیاسي خاندان د غړیو د مقبرو د ځای ساتونکو په توګه خدمت کوي. دغه

د نندارتون متنونه

اپرنا کمار

د افغان-انګلیس دویمې جګړې (۱۸۷۸–۱۸۸۱) د کندهار ښار لپاره، چې تاریخي استحکامات او شاوخوا سیمې یې د افغان-بریتانوي هند تر منځ د جګړې په بنسټیز مرکز اوښتې وې، ستړې پایلې درلودې.

د بریتانویانو له آنده د کندهار او سویلي افغانستان کنټرول په هند کې د دوی د امپراتورۍ د پالیسیو د دوام دپاره ورکاوه او په منځنۍ آسیا کې یې د روسیې د لا نورو یرغلونو پر وړاندې یوه حایله سیمه رامنځ ته کاوه. د افغانستان تاج او تخت د بیا ترلاسه کولو او د بهرنیانو د مداخلې د مخنیوي په موخه، ایوب خان د هرات والي او د خدای بښلي امیر شیرعلي خان زوی په ۱۸۸۰م کال د جولای په میاشت د کندهار ښار کلابند کړ. نوموړي په میوند کې د بریتانوی-هند پر پوځ تر پرېکنده بریا وروسته د ارغنداب په دره کې پوځي اډه جوړه کړه او د ده خوجه له ګاوند کلي څخه یې پر کندهار یرغل پیل کړ. دا په داسې حال کې ده چې بریتانوي سرتېري په دېوال شوي ښار (ارګ) کې بیا سره راټول شول. که څه هم په ده خوجه سیمه باندې د بریتانوي پوځ د یرغل ناکامې هڅې په کندهار کې تر محاصرې لاندې بریتانوي ځواکونو باندې د افغانانو فشار ډېر کړ. مګر په ۱۸۸۰م کال د آګست په میاشت کې له کابل څخه د بریتانوي مرستندویه ځواکونو ګړندي راتګ د ایوب خان د پرمختګ مخه ډب کړه.

دغه نندارتون؛ لکه څرنګه چې پر پښتي باندې یې لیکل شوي هم دي، "د کندهار البوم" د انځورونو کاپي ده، ټولټال ۴۲ انځورونه لري چې د بریتانوي طبي افسر بنیامین سیمپسون لخوا په (۱۸۳۱–۱۹۲۳) کال کې اخیستل شوي چې له خطرناکې مقابلې وروسته د ښار پاتې شونې حالت د یادګار په ډول ساتي. له یوې خوا په انځورونو کې د بریتانوی او هندي افسرانو یوه ډله ښکاري چې له محاصرې څخه د ژوندي پاتې شویو کسانو لپاره د جشن مراسم تر سره کوي، خو په مقابل اړخ انځورونو کې د ایوب خان د پلاوی، ځایي اوسېدونکي او د کوچیانو ګروپونه تر سترګو کیږي. د ښار د دېوالونو له پاسه اخیستل شوي انځورونه په کندهار کې د بریتانوي هند د توپخانو، استحکاماتو او سنګرونو پراختیا ښیي. هغه انځورونه چې د بریتانوي پلي ځواکونو له لیدلوري اخیستل شوي دي، د جګړې ښلابښلې اقلیمي شیبې را ښکاره کوي، چې د کندهار خوا وشا تاریخي سیمو لکه: د ارغنداب دره، د بابا ولي کوتل، د ده خوجه کلی، ارګ او د احمدشاه زیارت ته درناوی، څرګندوي. دا انځورونه له یوې خوا د افغان-انګلیس د دویمې جګړې په اړه د ناسمو انځورونو په وړاندې کولو سره یاده جګړه کې د بریتانوي پوځ پرېکنده بریا څرګندوي، چې دغه کار د اروپایي استعمار په خپرولو کې د انځورګرۍ رول ته لاره پرانیزي. له بله پلوه یاد انځورونه د انګرېزانو لخوا د کندهار د نیونې او بریتانوي سرتېرو د لاسوهنې اغېزې او د ښار او خلکو مقاومت په اړه کیسې بیانوي، چې د استعمار او نړیوال کېدونکي ځواک ترمنځ را ګیر شوي و.

"آلبوم قندهار" عکس های از زیارت بابای ولی– مقبره و خلوتگاه محلی مشهور – که در کوه های مشرف به درهٔ ارغنداب قرار دارد؛ همچنان عکس های زیارت حضرت جی – مقبره و مجتمع تدفینی – واقع در شمال شرقی دروازهٔ بردرانی شهر قندهار را در خود جای داده و نگاه اجمالی بر ساحات داخلی ارگ مجلل که در آن والی قندهار جلسات خصوصی و عمومی را با مخاطبان برگزار می کرد، انداخته است.

این عکس ها اهداف اطلاعاتی این آلبوم را نشان داده و نقش عکاسی را در پروژه های تسخیر امپریالیستی و نقشه برداری استعماری برجسته می کنند. از دید محلی، این عکس ها آشکار می سازند که چگونه محیط معمور شهر با ثبت پاسخ های یک فرد قندهاری در مورد نیازهای اساسی بشر به پناهگاه، جامعه و معنویت، توسط اقدامات فجیع یادبود به هم متصل می شود. به نوبهٔ خود، این عکس ها به طور تلویحی می پرسند که چگونه قندهاری ها در این لحظهٔ تغییر، اِشغال قندهار توسط بریتانوی ها و برداشت خویش را از این واقعه به یاد می آوردند، و همچنان حوادثی را که به تأیید و تحقیقات بیشتر نیاز دارند، آشکار می سازند.

شهری مبادلات

یک تصویر پنج بخشی از جناح غربی شهر قندهار در "آلبوم قندهار"، ارتباطات استراتژیک این شهر را با هرات و فراتر از آن، امپراتوری غنی فارس نشان می دهد. یک نمای کامل از شرق، که تصویر آن از بالای دروازهٔ کابل گرفته شده است، نشاندهندهٔ تجارت و داد و ستد در اطراف یک کاروانسرای می باشد و موقعیت مهم و کلیدی قندهار را در تجارت شمال و جنوب بین کابل و کویته نشان می دهد. فعالیت پر جنب و جوش بازارهای قندهار، جایی که تجارت محلی و منطقه ای با یکدیگر تلاقی می کند، در عکس های دروازهٔ بردرانی و چارسو، که در آن گوسفندان و شترها به بازار آورده می شوند و خریداران و بازرگانان در اطراف غرفه ها گرد آمده اند، به تصویر کشیده شده است.

بازارهای قندهار به عنوان یک مرکز عالی مبادلات تجاری که عملاً به تمام نقاط اوراسیا خدمت می کرد، نه تنها کالاهای مرغوب و مورد ضرورت، بلکه همچنان افرادی که مال التجاره را از نقاط دور و نزدیک انتقال می دادند را نیز گردهم می آوردند. شهرت اقتصادی این شهر از تلاقی جوامع مختلف، اعتقادات مختلف آنها، شیوه های تجاری و تخصص بازار ناشی می شود. در نتیجه، در حالیکه تاجران هراتی در فروش فرش و ابریشم ایرانی تخصص داشتند، کوچی ها در هنگام مهاجرت های فصلی به مبادلهٔ چرم گاو و گوسفند با اشیای فلزی می پرداختند و هندوان شکارپوری – که در محلهٔ هندوها در نزدیکی دروازهٔ شکارپور در این شهر سکونت داشتند – به عنوان "بانکداران جهان" شناخته می شدند.

تنش های متقابل

عکس های که در بخش آخر جمع آوری شده است، نیروهای مخالف را که در اواخر قرن نوزدهم نقش بازی می کنند، به تصویر کشیده است و نشان می دهد که چگونه تاریخ این شهر، موقعیت فعلی منطقه ای و بین المللی آن را شکل داده است. از سال ۳۲۹ قبل از میلاد، هنگامی که اسکندر سوم فاتح مقدونیه ای، قندهار را تصرف کرد، این شهر کانون سیاست و قدرت بود. سپس، امپراتوری های بزرگ ایران و جنوب آسیا در پی تسخیر این شهر به دلیل ارتباط استراتیژیک آن با سند، کویته، کابل و هرات، و به خاطر منابع غنی کشاورزی آن به برکت دریاهای هلمند و ارغنداب و استحکامات دفاعی طبیعی آن، بر آمدند. در سال ۱۷۶۱ میلادی، زمانی که احمد شاه درانی شهر قندهار – امیرنشین پشتون را به عنوان مرکز امپراتوری در حال گسترش خویش انتخاب کرد، این شهر به پایگاهی مستحکم برای دولت مدرن افغانستان تبدیل شد. هرچند، بعد از وفات احمد شاه بابا پایتخت افغانستان در سال ۱۷۷۲ میلادی به کابل انتقال یافت، اما کنترل قندهار برای حاکمان بعدی افغانستان از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بود.

بریتانوی ها قبل از خروج نیروهایش از افغانستان، برای مدت کوتاهی ادغام قندهار را با امپراتوری هند خود، بعنوان یک زون حائل در برابر حمله روسیه به آسیای میانه در نظر گرفت. اما عبدالرحمن خان، امیر آیندهٔ افغانستان (حاکمیت ۱۸۸۰–۱۹۰۱ میلادی) به شدت با این پیشنهاد مخالفت کرد. وی در مکاتبات خود با مقامات بریتانوی اظهار داشت که قندهار "شهر خانوادهٔ سلطنتی [بارکزایی]" است و بدون آن "افغانستان منزلت و شأن خود را از دست [خواهد] داد". در حقیقت قندهار در رسیدن امیر عبدالرحمن خان به سلطنت افغانستان نقشی اساسی بازی کرد. در ماه آگست، سال ۱۸۸۱ میلادی، هنگامی که ایوب خان برای مدت کوتاهی ارگ قندهار را تصرف کرد، تسخیر موفقیت آمیز این شهر توسط امیر عبدالرحمن خان سبب پشتیبانی قاطع سیاسی از وی در سراسر افغانستان شد و در نهایت منتج به اتحاد مجدد کشور گردید.

های تاریخی شهر را با کیسه های ریگ پنهان کرده و سنگرهای بیرونی خویش را با پیچانیدن سیم ها تقویت نمودند. عکس های "آلبوم قندهار" به تأثیرات این اختلالات بر زندگی روزمره اشاره دارد. نمایی از میدان توپخانه که مقبرهٔ احمد شاه بابا در پس زمینهٔ آن دیده می شود، ورودی ارگ قندهار را پوشیده از خیمه های نظامی و توپخانهٔ بریتانوی نشان می دهد. این منظره مقدمه ای است برای عکسهای داخلی محوطهٔ ارگ است، جایی که ایوان های چندین طبقه ای ارگ مملو از افسران و تجهیزات علامت دهی (سیگنالینگ) خارجی است. مناظر گستردهٔ شرق و غرب در بیرون از دیوارها، یادآور لحظات حساس جنگ پیشین قندهار می باشد. اینها عظمت یک منظرهٔ دو قسمتی را برجسته می سازند که بخش شمالی قندهار را نشان می دهد، و این امر ترکیبی خارق العاده است که قبرستان شهر را با دیگر نشانه های فرهنگی در بر می گیرد.

شهری محصور

احمد شاه درانی (حاکمیت ۱۷۴۷–۱۷۷۲) شهر مدرن قندهار را در سال ۱۷۶۱ میلادی تأسیس کرد. این شهر بزرگ بر زمین وسیعی پوپلزایی ها در مجاورت ارگ قدیمی قندهار ساخته شد بود، به سرعت به مرکز قوی فعالیت های تجاری و سیاسی تبدیل شد که در خور آرزوهای در حال رشد او برای دولت مدرن افغانستان بود.

این شهر در قرن نوزدهم میلادی به دلیل داشتن استحکامات از شهرت بسزایی برخوردار بود. دیوارهای عظیم آن به طور متوسط ۸ متر ارتفاع، پایه های آنها ۹ متر و قسمت های بالایی آنها ۴.۵ متر عرض داشت. دیوارهای مذکور، دهانه های مستطیل شکل ۴.۸ کیلومتری داشت که توسط برج های مدور در هر چهار گوشه به هم متصل گردیده بودند. این دیوارها که قلعه ای عالی را تشکیل میداد، توسط خندقی به عرض ۷ متر احاطه شده و دارای شش دروازهٔ بزرگ بود: دروازهٔ عیدگاه در شمال، دروازهٔ شکارپور در جنوب، دروازه های هرات و توپخانه در غرب و دروازه های بردرانی و کابل در شرق. این دروازه ها عمدتاً به اسم شهرهایی که به آنها روبرو بودند نامگذاری گردیده بود و از عبور و مرور به گذرگاه‌ها و بازارهایی اصلی که بافت شهری قندهار را به ربع‌ها تراشیده بودند، محافظت می کردند. در میان آنها بازارهای هرات، شاه و شکارپور بودند که زیر چارسو در مرکز شهر قرار گرفته بود.

استحکامات قندهار، به استثنای بخش های کوچکی در سمت شرق و جنوب شرقی، در دهه ۱۹۴۰ میلادی تخریب شد. با این حال، دیوارها و دروازه های سابق آن همچنان در طرح شهری این شهر که عمدتاً از قرن هجدهم بدون تغییر باقی مانده است، اثر خود را بر جای می‌گذارند.

مناظر ماندگار

شهر محصور قندهار که توسط احمد شاه درانی در اواخر قرن هجدهم ساخته شده است، بیانگر اهمیت این منطقه به عنوان مهد تمدن از دوران ماقبل تاریخ است. عکس های اندک از ساحات و آبدات تاریخی در "آلبوم قندهار" بر اهمیت فرهنگی ماندگار قندهار تأکید ورزیده و نشاندهندهٔ یک جدول زمانی تاریخی طولانی تر برای این شهر می باشد.

عکس هایی از قندهار قدیم که بین کوه قبطول و دشتهای این منطقه قرار گرفته است، بر موقعیت آن به عنوان مکان تاریخی قدرت و مذهب از زمان هخامنشیان (قرن ششم تا چهارم قبل از میلاد) تأکید می ورزد. این عکس ها تهداب ارگِ با شکوهی که زمانی در این منطقه قرار داشت و استوپهٔ همجوار قبطول که مرکزی برای آیین بودایی طی قرن هشتم میلادی در این منطقه بود را ضبط نموده است. نماهای چهل زینه و مقبرهٔ احمد شاه بابا بر نقش مهم قندهار در اتصال آسیای مرکزی و آسیای جنوبی تأکید می ورزد: در حالی که چهل زینه، یک رواق کتیبه دار (یا ایوان یادبودی)، یادآور پیروزی های نظامی بابر – شاهزاده تیموری – در هند است، که امپراتوری مغول را بنیان گذاشت، معماری مقبرهٔ احمد شاه بابا نمایانگر سنت دیرینه و باشکوه مقبرهٔ گنبد دار است که در ایران و آسیای میانه مروج بود. تصویر خرقهٔ شریف، واقع در مرکز ناحیهٔ شمالی قندهار، زیارتی را نشان می دهد که خرقهٔ مبارک حضرت محمد (ص) را در خود جای داده است. خرقهٔ مبارک یک اثر مقدس است که به دستور احمد شاه بابا از فیض‌آباد به قندهار منتقل شد و این شهر را به عنوان یک مکان زیارتی در جهان اسلام مشهور گردانید.

بناهای یادمانی

زیارتگاه ها، مقبره ها و قصرها بخش اساسی از بافت و منظر (لندسکیپ) فرهنگی قندهار را تشکیل می دادند. آنها از شخصیت ها و اعمال و کردار افراد پرهیزگار و مشهور و رهبران محلی تجلیل می نمایند. آنها به عنوان نگهدارندگان آثار مقدس، محلِ دفن افراد خانوادهٔ سلطنتی و دودمان سیاسی خدمت می کردند. این مکان‌های یادبود به عنوان وزنه‌ای در برابر استحکامات تاریخی شهر، مکان‌های زیاتی و پناهگاهی را برای گروه‌های زاهدان دوره گرد و مردم کوچی جذاب نشان می‌داد. این بناهای یادبودی که به مثابه وزنه ای برابر با استحکامات تاریخی شهر بودند، مکانهای زیارتی و پناهگاهی را که از دیر زمانی برای گروه های درویشان دوره گرد و کوچی ها جذابیت خاص داشتند نشان می داد.

متون نمایشگاه

آپارنا کومار

جنگ دوم افغان-انگلیس (۱۸۷۸–۱۸۸۱) برای شهر قندهار که استحکامات تاریخی و چشم انداز اطراف آن به مرکز اصلی درگیری بین نیروهای افغان و هند بریتانوی تبدیل شد، پیامدهای عظیمی داشت. از دید بریتانوی ها کنترل قندهار و جنوب افغانستان تداوم سیاست های امپراتوری آنها را در هند تضمین کرده و یک منطقهٔ حائل در برابر تهاجم بیشتر روسیه به آسیای میانه ایجاد می کرد. ایوب خان، والی هرات و فرزند امیر شیرعلی خان فقید، در تلاش برای بازپس گیری تاج و تخت و رهایی افغانستان از مداخلات خارجی، قندهار را در ماه جولای، سال ۱۸۸۰ محاصره کرد. ایشان پس از پیروزی قاطع بر ارتش هند برتانوی در میوند، در درهٔ ارغنداب خیمه زدند و در حالی که نیروهای بریتانوی در قلعهٔ محصور در شهر قندهار دوباره جمع شده بودند از روستای همجوار ده خوجه بالای قندهار حمله کرد. هرچند عملیات ناکام نیروهای بریتانوی بالای روستای ده خوجه فشار افغان ها را در ابتدا علیه نیروهای بریتانوی تحت محاصره در قندهار تشدید کرد. اما، رسیدن سریع قوای کمکی بریتانوی از کابل در ماه آگست سال ۱۸۸۰ میلادی پیشرفت ایوب خان را متوقف کرد.

این نمایشگاه که بازتولید تصاویر از "آلبوم قندهار" در آن به نمایش گذاشته شده است – طوریکه روی جلد آن نوشته شده است – مجموعه ای از هفتاد و دو عکس است که توسط افسر طبی بریتانوی بنام بنیامین سیمپسون (۱۸۳۱–۱۹۲۳) گرفته شده است و وضعیت این شهر را در دوران پس از این درگیری حساس نشان می دهد. این تصاویر، در یک طرف، گروهی از افسران بریتانوی و هندی را نشان می دهد که از بازماندگان محاصره تجلیل می نمایند و در مقابل پرتره های است که هیئت ایوب خان، ساکنان محل و گروه های کوچی را نشان می دهد. مناظر از بالای دیوارهای شهر، گستره توپخانه و استحکامات بریتانوی را در قندهار نشان می دهد. عکس هایی که از دید یک پیاده نظام بریتانوی گرفته شده است، مهم ترین لحظات جنگ را نشان داده و از ساحات و آبدات تاریخی مهم در اطراف قندهار از جمله درهٔ ارغنداب، کوتل بابای ولی، قریهٔ ده خوجه، ارگ و مقبرهٔ احمد شاه بابا تجلیل به عمل می آورد. ا این تصاویر از یک سو تصویر گمراه کنندهٔ از جنگ دوم افغان-انگلیس ارائه کرده و آن را بعنوان پیروزی قطعی برای بریتانوی ها قلمداد می کند، که این امر نقش عکاسی را در گسترش استعمار اروپایی نشان می دهد. از سوی دیگر، نفوذهای اشغال قندهار توسط بریتانوی ها را آشکار می کنند و از پایداری شهر و مردمی که بین نیروهای جدا نشدنی استعمار و جهانی شدن گرفتار شده اند صحبت می کنند.

شهری تحت محاصره

اگر جنگ قندهار پیروزی کامل برای بریتانوی ها نبود، اما محاصرهٔ سال ۱۸۸۰ میلادی یک اختلال عظیم در قندهار ایجاد کرد. هنگامی که نیروهای هند بریتانوی در قلعهٔ قندهار پناه بردند، در حدود دوازده هزار تن از باشندگان این شهر از خانه های خود آواره شدند. معماری شهر نیز با تغییرات ناگهانی و بی سابقه ای روبرو گردید. نیروهای بریتانوی تمام ساختمان ها را با خاک یکسان کردند، پُسته های فرماندهی جدیدی ساختند، ساحات مجلل ارگ را به مرکز ارتباطی تبدیل کردند، دروازه

اخیستو لـه وېرې دوی د ښـار شـاوخوا ۱۲۰۰۰ اوسـېدونکي لـه ښـاره ووېسـتل،[۴] کېـدای شـي دغه په ښکاره د دې دلیـل وي، چې ولـې پـه انځورونـو کـې یـوازې هغـه افغانـان راغلـي دي، چـې پـه مزاکراتـو کـې یـې د ایـوب خـان اسـتازیتوب کاوه (۳۰ شـمېره، ۲٦ پلیـټ وګـورئ) او یـا هـم د شـیرعلي خـان خپلـوان و، (۳۰ الـف شـمېره، ۳۲ پلیـټ وګورئ)، چـې د انګلیس لخـوا ځای پر ځـای شـوی والـي و. پـه بـل عبـارت، د ځایـي اوسـېدونکو یـو څو ګروپـي انځورونـه، چـې تمرکز یې پـه هزاره ګانو (۲۹ شـمېره، ۲۷ پلیـټ وګـورئ)، فارسـیوانانو (۳۳ شـمېره، ۲۸ پلیـټ وګـورئ)، او تیموریانـو (۳۴ شـمېره، ۲۹ پلیـټ وګـورئ)، یـا افغـان اس پلورنکو (۵۵ شـمېره، ۲۴ پلیـټ وګـورئ)، یـو بلوڅ چـې د خیرات غوښـتنه کـوي (۵۸ شـمېره، ۲۵ پلیـټ وګـورئ)، یـا پـه زیـارت کـې د سـیمې د اصلي اوسـېدونکي (٦۱ شـمېره، ۱٦ پلیټ وګورئ)، ښـیي. د دغو افغـان لړکیـو لـه انځورولـو کېدای شـي د سیمپسـون پـه ذهن کې باسـواده بریتانـوي مخاطبـان را ګرځېدلـي وي، چې د یـادو لړکیو مرسـتې، چـې لـه دوی سـره یـې د افغان-انګلیـس پـه لومـړۍ جګـړه کـې کـړې وې، ور پـه زړه کـړي.

د ښـار شـاوخوا هـر طـرف تـه پراخـې منظـرې، همدارنګـه د ښـار دېوالونـو طـرف تـه منظـرې د راتلونکـو پلانونـو او ښـکېلتیا پـه موخـه د ښـار د نقشـه کولـو پـه خاطـر اخیسـتل شـوې وې. لـه قندهـار څخـه د سیمپسـون انځورونـه د نومـوړي د پخوانیـو اتنوګرافیکـي آثـارو لـه انځورونـو څخـه توپیر ښـیي، چـې کېدای شـي د رسـمي وړاندیـز پـر اسـاس وي او یـا دا، چـې نومـوړي د افغانسـتان د سـویل لـه ضمیمـه کولـو سـره دلچسـپي درلـوده.

پـه سـویلي سـیمو کـې، کندهـار د سـوداګرۍ مځکښ مرکز و او ډېـرې بریتانوییانـو د هنـد پـه نیمـه لویـه وچـه کـې د خپـل واک د سـاتلو لپـاره اړیـن ګڼل.[۵] د نولسـمې پېړۍ لـه پیـل راهیسـې بریتانـوي وایسـرا او هند حکومت په منځنۍ آسیا کې د روسیې لـه نفـوذ څخـه پـه وېـره کـې و، چـې تـر ۱۸۷٦ کال پـورې یـې د کابـل پـه شـمال کـې خپـل سـرحد تـر دوه سـوه میلـه پـورې را مـخ تـه کـړ.[٦] د دې موضـوع د مقابلـې پـه خاطـر پـه پارلمـان کـې محافظـه کار ګونـد "د وړانـدې تللـو سیاسـت" څخـه ملاتـړ وکـړ. د دې کار "تـر ټولو پیاوړی مدافع" او طرفدار سـرهنري راولینسـن د لـر افغانسـتان لپـاره د بریتانیـې پخوانـی سیاسـي اسـتازی او وروسـته د شـاهي جغرافیـې ټولنـې رئیـس و.[۷] او د دې موضـوع بـل طرفـدار لارډ اډوارډ بولور-لیټـن و، چـې د ۱۸۷٦ او ۱۸۸۰ کلونـو تـر منـځ د هنـد وایسـرا و. د افغان-انګلیـس د دویمـې جګـړې پـه لومړیـو کلونـو کې، لیټن د افغانسـتان د بشـپړ اشـغال لپـاره دلایل وړانـدې کـړل، مګـر د یـوه کال پـه بهیـر کـې نومـوړی او اغېزنـاک ملګـري یـې دې پایلـې ته ورسـېدل، چې افغانسـتان بایـد په برخو وویشـل شـي، په داسې حال کې چې کندهـار له بریتانـوي ځواک

سـره هماغـسې پـه ولکـه کـې پاتـې شـي.[۹] کـه څـه هـم د ۱۸۸۰ کال پـه اپریـل کـې پـه پارلمان کـې لیبـرال حکومت رامنځ تـه شـو، چې ټینګار یـې کاوه، چـې پـه قندهار کـې میشـت بریتانـوي ځواکونه بایـد هندوسـتان تـه راسـتانه شـي، مګـر، محافظـه کار ګونـد حتی د افغان-انګلیـس د دویمـې جګـړې پـه پـای کـې لاهـم پـه دې نظر و، چـې بایـد بریتانـوي ځواکونـه پـه قندهـار کـې پاتـې شـي.[۱۰] آیـا امـکان لـري، چـې دغـه احسـاس د دې انګیـزې سـبب شـوی وي، چـې یـاد انځورونـه رامنـځ تـه شـي؟ د قندهـار پـه اړه د شـاهي جغرافیـې ټولنـې د غړیـو لخـوا خپـاره شـوي موضوعـات دغـه ګمـان لا غښـتلی کـوي. هېـره دې نـه وي چـې د "قندهـار البـم" کاپـي د شـاهي جغرافیـې پـه ټولنـه کـې سـاتل شـوې ده.[۱۱]

کـه څـه هـم، دغـه البـم پـه څرګنـده توګـه د قندهـار جګـړه ثبـت کـړې، لیکـن د البم پـای او په پرلـه پسـې (پاناروما) منظـرو ټینګار د دې ښـکارندوویي کـوي، چـې دا د نظامي اسـتخباراتو سـند دی، چـې ډېـری نـورو رسـمي راپورونـو تـه ورتـه د دولتـي چاپخونـو پـه واسـطه چـاپ شـوی دی.[۱۲] پـه حقیقـت کـې لـه آخـره دویـم انځـور (یـو اویایـم انځـور) د ډګروال سـنت جـان یاد ښـیي، چې د بریتانیـې د ښـکېلاک پـه وخـت کـې پـه قندهـار کـې د بریتانیې تـر ټولـو لوړپـوړی سیاسـي افسـر و، چـې د افغانـي رهبرانـو او پـه هنـد کـې د بریتانـوي وایسـرا ترمنـځ پـه اړیکـو کـې یـې خورا مهـم رول لوبولـی، چـې پـه پای کې یـې د قندهـار د جګـړې پایله وټاکلـه. د دغـه انځـور شـاتې لـه ټیـټ موقعیـت څخـه اخیسـتل شـوی دی، ترڅـو د سـنت جـان حیرانونکـی اسـتوګنځای وښـیي، چـې د صحنـې مخ ته د کـور کارکوونکي، او ښـي خوا کې سـینټ جـان د کمـرې مـخ تـه د انځـور لپـاره بـوخ شـوی دی (۴۷ شـمېره، ۳۱ پلیـټ وګـورئ). پـه دغـه صحنـه کـې دجګـړې ټولـې ناخوالـې، چـې د میونـد لـه جګـړې وروسـته د ښـار اوسـېدونکي لـه کورونو څخـه شـړل شـوي و، لـه پامـه غورځـول شـوې دي.[۱۳] دغـه البـوم د بریتانیـې بریـا تـه پـه اشـارې او پـه کندهـار کـې د بریتانیـې سیاسـي افسـر تـه پـه درنـاوې، چـې کېـدای شـي دغـه البـوم د نومـوړي نوښـت وبلـل شـي، پـای تـه رسـېږي.

کـه څـه هـم د "کندهار البـوم" په منځنۍ آسـیا کـې د بریتانیې او روس د سیاسـي واک پـر سـر د مبـارزو د غځېـدا سـند دی، مګر بیا هـم د دې سـیمې او د هغـې د دودونو په اړه د نـن ورځـې لیدونکو ته زښـت ډېـر معلومـات وړانـدې کـوي. لـه کندهـار څخه اخیسـتل شـوي دغـه لومړنـي انځورونـه دلتـه پـه افغانسـتان کـې د عامـو وګـړو لپـاره ننـدارې تـه پـه دې موخـه وړانـدې کېـږي، چـې دا بـه د ارزښـتناکو سـوابقو پـه توګـه پایښـت وموومـي او خلـک بـه تـرې د تاریـخ او کلتـور پـه اړه د لا ډېـرو زده کـړو لپـاره الهـام واخلي.

۵. د بریتانوي هند او افغان رهبرانو تر منځ معاهداتو لپاره، سي. یو. "آچیسون ته ورشي، له هند او ګاونډیو هېوادونو سره د معاهداتو او ښکېلتیاو ټولګه" (کلکته: د دولتي چاپخونې د ادارې دفتر، هند، ۱۸۹۲)، ۹: ۴۲۳ تر ۴۲٦ وګورئ.

٦. برایان رابسون اېډېټر "رابرټس په هند کې: د فیلډ مارشال لارډ رابرټس نظامي مقالې ۱۸۷٦–۱۸۹۳" (دوور، ان ایچ: آلن سوتن، ۱۹۹۳)، ۱۵ وګورئ.

۷. ډبلیو. جي. ایسټویک، "لارډ لیټون او د افغانستان جګړه" (لندن: آر. جي. میچل او زامن یې، ۱۸۷۹)، ۳۸.

۸. تورن جنرال رابرټز ته د لیټون لیکنې، ۱۸۷۹ کال د اکتوبر ۲۱ نېټه. رابسن "رابرټس په هند کې"، ۱۳۱–۱۳۳.

۹. رابسن "رابرټس په هند کې"، ۱۱۳.

۱۰. رابسن "رابرټس په هند کې"، ۱۷. همدارنګه د ۱۸۸۰ کال د مې او جولای میاشتو ترمنځ سرلېل ګریفین ته د امیر عبدالرحمن خان لیکنې، چې په هغه کې د افغانستان راتلونکی امیر په منځنۍ آسیا کې د بریتانیې په امپراتورۍ کې کندهار د واقع کېدو په اړه اندېښنه څرګندوي. فیض محمد کاتب، "د افغانستان تاریخ: د فیض محمد کاتب هزاره سراج التواریخ"، ژباړه آر. ډي. مک چیزني او م. م. خرمي (لیدن: برېل، ۲۰۱۳)، ۲: ۳۲۵.

۱۱. جیمز. ډبلیو برایانس، "کندهار سال: په لنډه توګه د نظامي، مدني او مذهبي پوښتنې په توګه په نظر کې ونیول شو" (لندن: ان. پي.، ۱۸۸۰).

۱۲. د ډګروال سر او. بي. سي. سنت. جان محرم راپور، "افغانستان د جګړې د تیاتر په توګه یادښتونه" (سیمله: د دولتي مطبعي مرکزي ځانګه، ۱۸۸۵) وګورئ.

۱۳. فوربز، "د افغانستان د جګړې وروستي پړاوونه"، ٦۹۷؛ او حنا، "د افغانستان دویمه جګړه"، ۴۲۰.

له څرګند حقیقت سره سره، کېدای شي چې یاد انځورونه مغرضانه یادښتونه هم وبلل شي او دلیل یې دا دی، چې ولې او د څه د پاره رامنځ ته شوي دي. د "کندهار البوم" انځورونه د یوه بریتانوي نظامي افسر ډاکټر بنیامین سیمپسون (۱۸۳۱–۱۹۲۳) لخوا اخیستل شوي، ترڅو د افغان-انګلیس په دویمه جګړه (۱۸۷۸–۱۸۸۱) کې بریتانوي لیدلوري ښکاره کړي، چې کېدای شي د بریتانیې پر پارلمان د منځنۍ آسیا لپاره پر بهرنۍ سیاست اغېز وکړي.

ډګروال سیمپسون په ۱۸۸۰ کال کې د هند په بنګال کې د طبي خدماتو په مرکز کې د ډګرمن جراح په حیث کار کاوه. دغه انځورونه د ۱۸۸۰ کال د نومبر د ۲۹ او د ۱۸۸۱ د اپریل ۲۱ تر منځ په داسې حال کې اخیستل شوي دي، چې بنیامین سیمپسن په سویلي افغانستان کې د افغان-انګلیس د دویمې جګړې په پای کې د بریتانوي ځواکونو د وتلو پر مهال د ځمکنیو ځواکونو د مرستیال په توګه په کندهار کې دنده ترسره کوله.[2] نوموړی کندهار ته د یوه ماهر عکاس په صفت راغی، چې د آسام، بنګال، بهوتان او همالیا له خلکو څخه د خپلو اتنوګرافیکي انځورونو له امله مشهور و، او کېدای شي، چې د کندهار ښار په اړه یې له پخوانیو رسمي راپورونو او نشریو څخه معلومات ترلاسه کړي وي. کېدای شي له سیمپسون سره د انځورګرۍ په برخه کې د هغه طبي روزنو په ځانګړې توګه د کیمیا په برخه کې روزنو، مرسته کړې وي، مګر له دې سره سره هغه د موجوده البوم په رامنځ ته کولو کې له ننګونو سره مخ و. د انځورونو په برخه کې سیمپسون د کلوډیون له طریقې څخه ګټه اخیسته، هغه دا چې یو واضح او دقیق انځور به یې پر ښیښه یې نګاتیو باندې ثبت کړ ترڅو یې د بیا تولید زمینه برابره شي. په دغه طریقه کې سربېره پر دې، چې هر پلیټ جلا چمتو کېده، رڼا ته ایښودل کېده، او هر پلیټ په یوه چټکه پروسه کې پرله پسې ترسره کېده، د کمرې درندو وسایلو، ماتېدونکو ښیښه یي پلیټونو او په ډېره پیمانه بې ثباته کیمیاوي موادو ته ضرورت موجود و. اوس پوښتنه دا را پیدا کېږي، چې څه شي سیمپسون دې ته وهڅاوه چې له بنګال څخه، چې ۱۵۰۰ میله واټن کې پروت و، سلګونه پونده وسایل او نازک توکي اکمالات کړي؟ څه شي چې نوموړی یې دېته وهڅاوه، چې د نورو دندو تر څنګ د انځورونو دغه پېچلې ټولګه پلان او ترسره کړي؟ د کندهار په باره کې د بریتانیا د معاصرو ادبیاتو مطالعه له مونږ سره مرسته کوي، چې په هغه څه پوه شو چې انځور شوي دي او هغه څه چې د کمرې له لنز نه پاتې شوي دي.

د "کندهار البوم" کې سیمپسون هر انځور د یوې نښې په واسطه پېژندلی، چاپ کړی او د پرله پسې شمېرې په واسطه یې علامت ګذاری کړی دی. دغه البم د یوه تصویري داستان روایت دی، هغه داستان چې کېدای شي د هغو متقاعدو سرتېرو لخوا، چې د افغانستان په سویل کې یې دنده ترسره کړې، بیان شي. دغه البوم د کندهار تاریخي اهمیت ته په کتو، د احمدشاه زیارت او لویدیځ طرف ته د ښار په منظرې (۱ شمېره، ۹ پلیټ وګورئ)، پیلیږي، ور پسې ختیځ طرف ته د ده خوجه کلي (۴ شمېره، ۲ پلیټ وګورئ)، ته ور اوړي چیرته چې بریتانوي ځواکونو د میوند له ماتې وروسته د عملیاتو ناکامه هڅه وکړه. ورپسې یو درجن انځورونه "د بابا ولي په کوتل پیلیږي، چې د ایوب خان د وسلو د ځای نندارہ وړاندې کوي" (۸ شمېره)، له هغه نه وروسته لویدیځ طرف ته د دښتو منظرې ښودل کېږي، چېرته چې بریتانیه کولای شي د افغان-انګلیس د دویمې جګړې د بریا ادعا وکړي. دا پرانستې لړۍ په دوه انځورونو پای ته رسېږي، چې یو یې یوه ډله بریتانوي افسران "چې تر محاصرې لاندې راغلي و"، ورپسې انځور کې ورځېرمه د ښار له ودانیو سره د اروپایي هدیرې پرله پسې یا (پاناروما) منظره لیدل کېږي، چې په شالید کې یې د اسمان کرښې راتېرې دي. (۲۵، ۲٦، شمېرې او ۳، ۴ پلیټونه وګورئ).

که څه هم، د پاتې انځورونو تفسیر ستونزمن دی لیکن، د انځورونو ځانګړې ډلې څرګندې معنی کانې لري. "د بابا ولي د کوتل انځور" (۲۲ شمېره، ۱۱ پلیټ وګورئ)، چې له ۲۷مو کرښو، چې زیګنال برج ته څېرمه چې د ارګ (۲۳ شمېره) دېوال سره واقع دی، اخیستل شوی دی، چې د ۱۸۸۰ کال د سپتمبر په لومړۍ نېټه د ایوب خان ځواکونو ته د ماتې ورکولو په خاطر د یادو ځایونو ترمنځ د اړیکو په ارزښت باندې ټینګار کوي. هیلوګرافي (د لمر د وړانګو په واسطه مخابره)، د موریس کوډ څخه په ګټه اخیستنه د هندارو په واسطه د لمر د وړانګو د انعکاس له لارې د ځایونو تثبیت دی، چې د بریتانیې د مبارزې لپاره خورا اړین و. په دوه نورو انځورونو کې د زیګنال برج ځانګړتیاوې لیدل کېږي، چې د برج کارکوونکي د اړیکو د اصلي مرکز پر بام ولاړ دي (۲۸ شمېره؛ پلیټ ٦ وګورئ). د یادولو وړ ده، چې یاد برج د ښار په ارګ کې د اړیکو د مرکز په صفت کارېده. د لېږد وړ دغې ټکنالوژۍ کولای شول، چې د پېنځه اینچه هنداري له لارې تر پېنځه اویا میله لرې واټن پورې ورسېږي، چې بریتانوي ځواکونو ته یې هم د جګړې په ډګر کې او هم د کندهار په اشغال کې غوره والی ورکړی و.[3]

په هر حال، سیمپسون د انځورنو په خاطر وستایل شو، مګر، په دې البم کې د ځایي اوسېدونکو د ګوتو په شمېر انځورونه لیدل کېږي. کېدای شي بېلابېل ولري. لیکن، په میوند کې د انګلیس تر سترې ماتې او د کندهار ښار اوسېدونکو د غچ

۲. ایس پي اولیور، "د افغانستان دویمه جګړه، ۱۸۷۸–۱۸۸۰:مختصر رسمي راپور" (لندن: جان موری، ۱۹۰۸)، ٦۱۵ وګورئ.

۳. اګوستوس لي مسیور، "کندهار په ۱۸۷۹" کال کې (لندن: ډبلیو. ایچ. آلن، ۱۸۸۰) ۱۲۵–۱۲٦. همدارنګه جګرن، ای. اس. وین ۵۱م ایل. آی. "په ټولیزه توګه د پوځ هیلوګرافي او زیګنالینګ"، "د شاهي متحدو خدمتونو انستیتیوت" ۲۲، ۱۰۵ شمېره (۱۸۸۰): ۲۳۵–۲۵۸؛ او جرالډ ماریتن "افغانستان ته د استول شوي عملیاتی پوځ سروې: د کرم دره"، "د شاهي جغرافیې د ټولنې د مقالو ټولګه او د جغرافیې میاشتنی" ۱، ۱۰ شمېره (د ۱۸۷۹ کال د اکتوبر میاشت) ٦۲۹.

۴. ځینې سرچینې داسې اټکل کوي چې ۱۵۰۰۰ اوسېدونکي بې ځایه شوي وو. آرچیبالډ فوربز، "د افغانستان د دویمې جګړې د پای پړاوونه، د ۱۸۸۰ کال له آګست تر سپتمبر پورې"، په آرچیبالډ فوربز کې، جورج آلفرډ هنټي او آرتور ګریفیتس، "د نولسمې پېړۍ شخړې" (لندن: کاسل، ۱۸۹۷)، ۲: ٦۹۷؛ او ډګروال ایچ. بي. حنا، "د افغانستان دویمه جګړه: علتونه، ترسره کېدل او پایلې یې" (لندن: کانستېبل، ۱۹۱۰)، ۳: ۴۳۰ وګورئ.

کندهار
د امپریالیزم پر نظریاتو بیا کتنه

فرانسیس ترپاک

> مـورږ نشـو کولی هغه څه ته بدلون ورکړو چې له پخوا شته، مګر کولی شـو د هغه په هکله خپل لیدلوري ته بدلون ورکړو. لیدنه زمـوږ د اوسـني چـار چلنـد یـو لازمـي عنصـر دی، حتـا کـه ډیـری وختونـه پـه غیـر شـعوري توګـه هـم ترسـره شـي.
> — کورنیلوس کاستریادیس[۱]

د افغان-انګلیـس د دویمـې جګـړې (۱۸۸۱–۱۸۸۰م) پـه پـای کـې د کندهـار دېـوال شـوی ښـار د افغـان او بریتانوي-هنـد ځواکونـو ترمنـځ د جګـړې د وروسـتي صحنـې پـه توګـه پاتـې شـوی دی. پـه دغـه ننداړتـون کـې چـې د ګیتـي څېړنیـزې اداري لخـوا چمتو شـوی دی، د "کندهـار البـوم" د انځورونو کاپي ننداري ته وړاندې کېـږي. د کندهـار البـوم د انځورونـو ټولګـه د میونـد لـه مشـهورې جګـړې وروسـته د ښـار حالـت بیانـوي. د میونـد پـه جګـړه کـې افغانانـو سـتره بریـا ترلاسـه کـړه، چـې د ۱۸۸۰ کال د اګسـت پـه میاشـت کـې لـه کابـل څخـه د بریتانوي-هنـد د کومکـي ځواکونـو پـه رارسـېدو سـره جګـړه لـږ څـه آرامـه شـوه.

لکـه د شـعر لپـاره پـه دقـت سـره د کلیمـو غورچـان، د "کندهـار البـوم" کـې هـر انځـور پـه بشـپړه توګـه لـه معنـا سـره چـوکاټ شـوی دی، چـې د البـوم د داسـتان لـه بیـان سـره پـه ځانګـړي ډول مرسـته کـوي. د ښـار لـه دېوالونـو څخـه اخیسـتل شـوې منظـرې د بریتانـوي توپخانـې او سـرتېرو پراخوالـی ښـیي، چـې د کندهار ارګ تـه څېرمـه ځـای پر ځـای او یوې سـترې دلـې یـې تر لـرې واټن پـورې د احمدشـاه مقبـرې تـه څېرمـه لنګر اچولـی و (۴۹ شـمېرې، ۱ پلیـټ وګـورئ). نـور انځورونـه، چـې د بریتانیـې د پلـي ځـواک لـه لیدلـوري اخیسـتل شـوي دي، د کندهـار ښـار پـه شـاوخوا کـې د مهمو سـیمو لکـه: د ده خوجه کلي (۵ شـمېره)، د بابـا ولي کوتل (۲۲ شـمېره، ۱۱ پلیـټ وګـورئ)، او کاریز تپـه (۱۳ شـمېره، ۱۷ پلیټ وګـورئ) کـې د محاصرې بېلابېلـې اقلیمي شـېبې ښـیي. د ښـار لـه دروازو څخـه د ګنـې ګونـې د تېرېـدو د صحنـې د ثبـت پـه حـال کـې د کمـرې دوربین لـه قصـده د یـوه بریتانـوي سـرتېري طرف ته ور اوښـتی، چـې د یـادې صحنـې سـیل کـوي. (۳٦ شـمېره، ۲۳ پلیـټ وګـورئ). د دواړو خـواو اسـتازي پـه ګروپـي انځورونـو کـې انځـور شـوي دي، چـې پـه یـوه انځـور کـې د ایـوب خـان (وېرېدونکـي افغـان رهبـر)، چـې د ښـار د بېرتـه نیولـو لپـاره یـې جګـړه کولـه، اسـتازي (۳۰ شـمېره، ۲٦ لیـټ وګـورئ)، او پـه بـل انځـور کـې د بریتانوي-هنـد افسـران، چـې د محاصرې څخـه د ژونـدي پاتـې کېدلـو خوښـي لمانځـي (۲۰ شـمېره، ۵ پلیټ وګورئ)، لیـدل کېږي. لـه یوه اړخـه، دغـه انځورونـه د افغان-انګلیـس له دویمـې جګـړې څخـه د بریتانیـې د پرېکنـده بریـا پـه توګـه ناسـم تصویـر وړانـدې کـوي، مګـر له بلـه اړخـه، یـاد انځورونـه د کندهـار اوږد مهاله حال او دا چـې د ښـکېلاک دغـې لنډ مهالـه دروې د ښـار خوځنـد میراث بیخـي لـه منځـه نـه دی وړی، پـه وضعیـت بانـدې رڼـا اچـوي.

پـه اوس وخـت کـې انځورونـه د ژونـد نـه بېلېدونکـې برخـه جـوړوي، چـې هـر ځای هـره شـېبه پـه سـم لاسـي توګـه اخیسـتل کېـدای شـي. پـه هـر حـال، د کندهـار پـه البـوم کـې موجـود انځورونـه، چـې پـه نولسـمه پېړۍ کـې اخیسـتل شـوي دي، نایابه انځورونـه دي، چـې د اشـرافو د ژونـد د ښـه اقتصـادي حالـت ښـکارندویي کـوي. دغـه انځورونـه لـه کندهـار څخـه د لومړنیـو اخیسـتل شـویو تصویرونـو پـه توګه پېژندل شـوي دي، چـې ښـار، د هغـه اوسـېدونکي او کلتـور یـې مسـتند کـړی دی. د انځورونـو

۱. کورنیلوس کاستوریادیس، "فلسفه، سیاست، خپلواکي: د سیاسي فلسفې په اړه مقاله"، (اکسفورډ: د اکسفورډ پوهنتون مطبعه، ۱۹۹۱)، ۴.

که توسط بریتانوی ها منصوب شده بود، هستند (شماره ۳۰ الف. به پلیت ۳۲ نگاه کنید). برعکس، چند عکس از ساکنان محلی بر پرترۀ گروهی از هزاره ها (شماره ۲۹؛ به پلیت ۲۷ نگاه کنید)، پارسیوان ها (شماره ۳۳؛ به پلیت ۲۸ نگاه کنید) و تیموری ها (شماره ۳۴؛ به پلیت ۲۹ نگاه کنید) متمرکز گردیده است، یا دو تن از افغان های که اسپ می فروشند (شماره ۵۵؛ به پلیت ۲۴ نگاه کنید)، یک بلوچی که خیرات طلب می کند (شماره ۵۸؛ به پلیت ۲۵ نگاه کنید) باشندگان بومی را در زیارت (شماره ۳۲؛ به پلیت ١٦ نگاه کنید) را نشان می دهد. سیمپسون ممکن است در عکاسی از این اقلیت های افغانستان، مخاطبان باسواد انگلیسی را در ذهن داشته باشد که با این جوامع آشنا بوده اند یا در مورد کمکی که آنها به نیروهای انگلیسی در افغانستان در جنگ اول انگلیس-افغان نموده اند، معلومات داشته اند.

مناظر گسترده از اطراف شهر از هر جهت و همچنان نماهای به سمت دیوارهای آن نشان می دهد که این عکس ها برای نقشه برداری از شهر و اطراف آن برای اقدامات آینده در این منطقه، گرفته شده اند. تصاویر سیمپسون از قندهار به معنای دور شدن او از عکاسی و کار مردم نگاری است، که حاکی از درخواست رسمی برای این نوع عکس ها و مناظر است، یا اینکه او با الحاق جنوب افغانستان موافق بود.

قندهار مرکز اصلی تجارت در قسمت جنوبی منطقه بود و بسیاری از انگلیسی ها برای حفظ قدرت خود در شبه قارۀ هند، آنرا حیاتی می دانستند.[۵] از اوایل قرن نوزدهم، وایسرای بریتانوی و دولت هند از نفوذ روسیه به آسیای میانه، که در سال ۱۸۷٦ میلادی مرز روسیه تا دوصد مایلی شمال کابل پیش آمده بود، هراس داشتند.[٦] برای مقابله با این موضوع، حزب محافظه کار از "پالیسی رو به جلو" در پارلمان حمایت کرد. از جملۀ "قدرتمندترین و سرسخت ترین" حامیان این پالیسی سر هنری راولینسون، نمایندۀ سیاسی سابق بریتانیا در افغانستان پایین و بعداً رئیس انجمن سلطنتی جغرافیا، بود.[۷] همچنان، لارد ادوارد رابرت بولور-لیتون، وایسرای هند از سال ۱۸۷٦ تا ۱۸۸۰، نیز از حامیان این پالیسی بود. در جریان سالهای اول جنگ دوم ت لیتون در مورد اشغال کامل افغانستان حرف می زد، اما در طی یک سال او و دیگر شخصیتهای تأثیرگذار به این نتیجه رسیدند که افغانستان باید به چند بخش تقسیم گردیده، و قندهار توسط انگلیسی ها حفظ شود.[۹] اگرچه، دولت لیبرالِ که در اپریل ۱۸۸۰ میلادی توسط پارلمان تشکیل شد، دستور داد که نیروهای انگلیسی از قندهار باید به هند برگردند، اما حتی در پایان جنگ دوم افغان-انگلیس نیز نظر محافظه کاران این بود که قندهار باید توسط انگلیس حفظ می شد.[۱۰] آیا این گرایش می تواند انگیزۀ ایجاد این عکس ها از این شهر باشد؟ موضوعات منتشر شده در مورد مسئله قندهار توسط اعضای انجمن سلطنتی جغرافیا، جایی که کاپی از "آلبوم قندهار" در آن حفظ و نگهداری می گردد، این گمان را تقویت می کند.[۱۱]

هرچند، این آلبوم ظاهراً جنگ قندهار را ثبت کرده است، اما نتیجه گیری و تأکید آن بر مناظر وسیع نشان می دهد که آلبوم مذکور یک سند اطلاعاتی نظامی و مشابه گزارش های متعددی بود که توسط چاپخانه های دولت به چاپ رسیده بود.[۱۲] در حقیقت، عکس یکی مانده به آخر (هفتاد و یکم) خاطرۀ دگروال سنت جان، عالی ترین مقام سیاسی در قندهار در زمان اشغال انگلیس را گرامی می دارد که نقش مهمی در ایجاد ارتباط بین رهبران افغانستان و نائب السلطنه انگلیس در هند بازی نمود و در نهایت نتیجۀ جنگ قندهار را رقم زد. عکسی که از یک نقطۀ پایین گرفته شده محل اقامت پُرزرق و برق سنت جان با کارکنان خانه اش که در مقابل صحنه قرار گرفته اند، را نشان می دهد و وی در سمت راست ایستاده شده و در مقابل دوربین ژست گرفته است (شماره ۴۷: به پلیت ۳۱ نگاه کنید). این صحنه، خشونت های جنگی را که ساکنان این شهر را پس از جنگ میوند از خانه های شان آواره کرده است، نادیده می گیرد.[۱۳] این آلبوم با اشاره به پیروزی انگلیس و ادای احترام به رئیس سیاسی که ممکن است ایجاد این آلبوم از ابتکارات وی بوده باشد به پایان می رسد.

هرچند، "آلبوم قندهار" سندی بر مبارزات بین انگلیس و روسیه برای اِعمال قدرت سیاسی خود در آسیای میانه است، اما مهمتر از همه اطلاعات زیادی را در مورد این منطقه و سنت های آن به بینندگان امروز ارائه می دهند. عکس های قدیمی قندهار در اینجا برای مردم افغانستان ارائه شده است با این ایده که آنها به عنوان اسناد ارزشمند پایدار خواهند ماند و برای مطالعۀ بیشتر در مورد تاریخ و فرهنگ افغانستان، الهام بخش خواهد بود.

---

۵. برای معاهدات بین دولت هند بریتانوی و رهبران افغانستان، به سی. یو. آچیسون مراجعه کنید، مجموعه ای از معاهدات، تعهدات و اسناد مربوط به هند و کشورهای همسایه (کلکته: دفتر ادارۀ چاپخانه دولتی، هند، ۱۸۹۲)، ۹: ۴۲۳ الی ۴۲٦.

٦. مراجعه کنید به برایان رابسون، نسخۀ ادیت شدۀ کتاب رابرتز در هند: مقالات نظامی فیلد مارشال لرد رابرتز ۱۸۷٦–۱۸۹۳ (دوور، ان ایچ: آلن سوتن، ۱۹۹۳)، ص ۱۵.

۷. دبلیو. جی. ایستوپک، لرد لیتون و جنگ افغانستان (لندن: آر. جی. میچل و برادران، ۱۸۷۹)، ص ۳۸.

۸. مکاتبات لیتون با تورن جنرال رابرتز، ۲۱ اکتبر ۱۸۷۹. مراجعه کنید به رابسن، رابرتز در هند، صفحات ۱۳۱–۱۳۳.

۹. رابسن، رابرتز در هند، ص ۱۱۳.

۱۰. رابسن، رابرتز در هند، هفدهم. همچنان مراجعه کنید به مکاتبات امیر عبد الرحمن خان با سر لپل گریفین بین ماه می و جولای ۱۸۸۰، که در آن امیر آینده از قرار گرفتن قندهار در داخل امپراتوری انگلیس در آسیای جنوبی ابراز نگرانی می کند. فیض محمد کاتب، تاریخ افغانستان: سراج التواریخ فیض محمد کاتب هزاره، ترجمه از آر. دی. مک چیزنی و م. م. خرمی (لیدن: بریل، ۲۰۱۳)، صفحات ۲: ۳۲۵.

۱۱. جیمز. دبلیو برایانس، حفظ و نگهداری قندهار: به طور خلاصه به عنوان سئوال نظامی، مدنی و مذهبی در نظر گرفته شد (لندن: ان. پی.، ۱۸۸۰).

۱۲. مراجعه کنید به گزارش محرمانۀ دگروال سر او. بی. سی. سنت. جان، یادداشت هایی دربارۀ افغانستان به عنوان تئاتر جنگ (سیمله: شعبۀ مرکزی مطبوعات دولتی، ۱۸۸۵).

۱۳. فوربز، "مراحل پایانی جنگ دوم افغانستان"، ٦٩۷؛ و حنا، جنگ دوم افغانستان، ص ۴۴۰.

آن را مستندسازی کرده است. علیرغم واقع گرایی ظاهری این عکسها، آنها میتوانند بسیار مغرضانه و جانبدارانه باشند که این امر بستگی به دلیل ایجاد آنها دارد. عکس های "آلبوم قندهار" توسط یک افسر نظامی بنام دکتر بنیامین سیمپسون (۱۹۲۳–۱۸۳۱) گرفته شده است، تا جنگ دوم افغان-انگلیس (۱۸۸۱–۱۸۷۸) را از دیدگاه انگلیس بازگو کند و شاید، سرانجام، سیاست خارجی پارلمان انگلیس را برای آسیای مرکزی تحت تأثیر قرار داده باشد.

در سال ۱۸۸۰ میلادی، دگروال سیمپسون به حیث جراح در ادارۀ خدمات طبی هند مستقر در بنگال ایفای وظیفه می کرد. این عکس ها بین ۲۹ نوامبر ۱۸۸۰ و ۲۱ اپریل ۱۸۸۱ میلادی گرفته شده است، در مدتی که سیمپسون در جریان عقب نشینی انگلیس در پایان جنگ دوم افغان-انگلیس، به عنوان معاون جراح نیروی زمینی جنوب افغانستان، در قندهار اقامت داشت.[۲] وی به عنوان یک عکاس ماهر وارد قندهار شد، و به دلیل عکس های مردم نگارانه ای که از مردم آسام، بنگال، بوتان و هیمالیا برداشته بود، شهرت داشت و احتمالاً در مورد این شهر از طریق گزارش های رسمی و نشریات قبلی به خوبی معلومات داشت. آموزش طبی سیمپسون، به خصوص در بخش کیمیا، ممکن در امر عکاسی به او کمک کرده باشد، اما با این وجود او در ایجاد این آلبوم با چالش هایی روبرو شد. سیمپسون با استفاده از روش عکاسی کلودیون، عکس واضح و دقیق را روی نگاتیوهای شیشه ای ثبت کرد که تکثیر مجدد آنرا امکان پذیر ساخت. این روش علاوه بر تهیۀ هر پلیت، در معرض نور قراردادن آن، و انکشاف هر پلیت در یک پروسۀ سریع و پی در پی، به تجهیزات سنگین دوربین، پلیت های شیشه ای شکننده و مقادیر زیادی مواد شیمیایی نیاز داشت. چه انگیزه ای باعث شد که وی صدها کیلو تجهیزات و لوازم شکننده را به نقطه ای که بیش از ۱۵۰۰ مایل از بنگال فاصله داشت، انتقال دهد؟ چه چیزی او را در برنامه ریزی و اجرای این مجموعۀ پیچیده عکاسی در کنار سایر وظایفش ترغیب کرد؟ بررسی ادبیات معاصر انگلیس در مورد قندهار به ما کمک می کند تا آنچه در تصویر نشان داده شده و آنچه که شکار دوربین نشده است را بدانیم.

سیمپسون در "آلبوم قندهار" هر عکس را با برچسب مشخص کرده و به ترتیب آنها را چاپ و شماره گذاری نموده است. هدف این آلبوم، روایت یک داستان تصویری بود، روایتی که توسط هر فرد کارکشتۀ که در جنوب افغانستان ایفای وظیفه نموده است، می تواند حکایت گردد. با توجه به اهمیت تاریخی قندهار، این آلبوم با مقبرۀ احمد شاه بابا و منظره ای از شهر به جانب غرب آغاز گردیده (شماره ۱؛ به پلیت ۹ نگاه کنید)، سپس به طرف شرق به قریۀ ده خوجه (شماره ۴؛ به پلیت ۲ نگاه کنید)، جایی که انگلیسی ها پس از شکست خود در میوند، اقدام به یک عملیات ناموفق کردند، می چرخد. دوازده عکس بعدی با نشان دادن موقعیت تسلیحات ایوب خان (شماره ۸) از کوتل بابای ولی آغاز شده، و سپس با مناظری به طرف غرب تداوم یافته، جایی که انگلیسی ها می توانند به دلیل پیروزی در این دشت ها ادعا کنند که در جنگ دوم انگلیس-افغان پیروز شده اند. این مجموعۀ افتتاحیه با دو عکس که گروهی از افسران را به تصویر کشیده اند خاتمه می یابد، این افسران "در هنگام محاصره حضور داشته اند". به تعقیب مجموعۀ افتتاحیه، مناظر همجوار که چشم اندازِ از قبرستان اروپایی با آبدات تاریخی شهر را تشکیل داده و خط افق در پس زمینه دیده می شود (شماره های ۲٦، ۲۵؛ به پلیت های ۳، ۴ نگاه کنید) در تصاویر به چشم می خورد.

اگرچه، تشخیص روایت کلی برای تصاویر باقیمانده دشوار می باشد، اما گروه بندی خاصی از تصاویر حاکی از معانی نهفته است. عکس کوتل بابای ولی، از خطوط ۲۷ ام (شماره ۲۲؛ به پلیت ۱۱ نگه کنید)، که در کنار برج زیگنال، از دیوار ارگ (شماره ۲۳) قرار گرفته، نشان می دهد که ارتباط بین این مکان ها برای شکست نیروهای ایوب خان در ۱ سپتامبر ۱۸۸۰ میلادی بسیار مهم و حیاتی بوده است. هلیوگرافی (مخابره باتلگراف آفتابی) با استفاده از کُد مورس برای زیگنال دادن توسط نور خورشید که از آینه ها چشمک می زند، برای مبارزات انگلیس حیاتی بود. دو عکس دیگر، برج زیگنال را به طور برجسته با کارمندانِ که روی بام های مرکز ارتباطی اصلی که در ارگ شهر قرار دارند، نشان می دهد (شماره ۲۸؛ به پلیت ٦ نگاه کنید). این تکنالوژی قابل حمل با آینه ای پنج اینچی که می توانست به مسافتی هفتاد و پنج مایل برسد، به انگلیسی ها هم در میدان و هم در اشغال قندهار برتری می بخشید.[۳]

اگرچه، سیمپسون به خاطر پرتره هایش مورد احترام بود، اما این آلبوم شامل عکس های کمی بر مردم محلی است. عوامل مختلفی موجب این کار شده است. بریتانوی ها پس از شکست در میوند و ترس از انتقام جویی بیشتر باشندگان قندهار از نیروهای انگلیس، حدود ۱۲۰۰۰ نفر از ساکنان این شهر را بیرون کرد،[۴] و این ممکن است توضیح دهد که چرا تنها از آن عده افغان های عکس گرفته شده اند که به نمایندگی از ایوب خان در مذاکرات حضور دارند (شماره ۳۰؛ به پلیت ۲٦ نگاه کنید) یا بستگان معدود شیرعلی، والی

۲. مراجعه کنید به اس. پی. اولیور، جنگ دوم افغانستان، ۱۸۷۸–۱۸۸۰: مختصری از گزارش رسمی (لندن: جان موری، ۱۹۰۸)، ص ٦۱۵.

۳. آگوستوس لی مسیورر، قندهار در سال ۱۸۷۹ (لندن: دبلیو. ایچ. آلن، ۱۸۸۰)، صفحات ۱۳۵ الی ۱۳٦. همچنان مراجعه کنید به جگرن ا. اس. وین سرگرد ۵۱ یکم ال. آی.، "هلیوگرافی و زیگنالینگ ارتش به طور کلی"، مؤسسه خدمات سلطنتی متحده ۲۴، شماره ۱۰۵ (۱۸۸۰): صفحات ۲۳۵ الی ۲۵۸؛ و جرالد مارتین، "بررسی عملیات نیروی اعزامی به افغانستان: درۀ کرم"، مجموعۀ مقالات انجمن سلطنتی جغرافیا و ثبت ماهوار جغرافیا ۱، شماره ۱۰ (اکتوبر ۱۸۷۹): ص ٦۲۹.

۴. برخی منابع تخمین می زنند که ۱۵۰۰۰ نفر ساکنین آواره شدند. مراجعه کنید به آرچیبالد فوربز، "مراحل نهایی جنگ دوم افغانستان، آگوست–سپتامبر ۱۸۸۰"، در آرچیبالد فوربز، جورج آلفرد هنتی و آرتور گریفیتس، نبردهای قرن نوزدهم (لندن: کاسل، ۱۸۹۷)، ۲: ٦۹۲؛ و دگروال ایچ. بی. حنا، جنگ دوم افغانستان: علل، مدیریت و پیامدهای آن (لندن: کانستیبل، ۱۹۱۰)، ۳: ۴۳۰.

قندهار
تمرکز مجدد بر دید امپریالیزم

فرانسیس ترپاک

ما نمی توانیم آنچه را که بوده است تغییر دهیم، اما می توانیم طرز نگاه خود را به آن را تغییر دهیم – و نگاه کردن، عنصر اساسی نگرش های فعلی ما است، حتی اگر بیشتر اوقات به صورت ناخودآگاه انجام شود.
— کورنلیوس کاستوریادیس[1]

در سالهای ۱۸۸۰ و ۱۸۸۱ میلادی، در اواخر جنگ دوم افغان-انگلیس، شهر محصور قندهار صحنهٔ درگیری نهایی بین نیروهای افغان و هند بریتانوی بود. در این نمایشگاه کاپی از "آلبوم قندهار" که توسط انستیتیوت تحقیقاتی گتی، (Getty Research Institute) تهیه گردیده، به نمایش گذاشته شده است. آلبوم قندهار مجموعه ای از عکس های است که شهر قندهار را پس از نبرد معروف میوند نشان می دهد. در جنگ میوند نیروهای افغان پیروز گردیدند، و با ورود قوای کمکی هند بریتانوی از کابل در ماه آگست سال ۱۸۸۰ میلادی، جنگ اندکی آرام تر شد.

مانند لغات گزیده شده برای شعر، هر عکس در "آلبوم قندهار"، متفکرانه چوکات گردیده و معنادار شده و به روشی خاصی در روایت آلبوم کمک می کند. مناظری از دیوارهای این شهر، وسعت توپخانه و گستردگی نیروهای بریتانوی ساکن در نزدیکی ارگ قندهار را نشان می دهد، که تعدادی زیادی از آنها الی فاصلهٔ دور در نزدیک گنبد مقبرهٔ احمد شاه بابا مستقر گردیده اند (شماره ۴۹: به پلیت ۱ نگاه کنید). عکس های دیگر که از دید یک سرباز پیاده نظام انگلیس برداشته شده اند حال و هوای لحظهٔ محاصره، ساحات مهم اطراف قندهار از جمله قریهٔ ده خوجه (شماره ۵) کوتل بابای ولی (شماره ۲۲؛ به پلیت ۱۱ نگاه کنید) و تپهٔ کاریز (شماره ۱۳؛ به پلیت ۱۷ نگاه کنید) را نشان میدهد. در هنگام به تصویر کشیدن عبور و مرور پر جُنب و جوش محلی که از دروازه های شهر جریان دارد، قاب دوربین به طور عمدی یک سرباز انگلیسی را نشان می دهد که به عنوان مترصد ایستاده است (شماره ۳۶؛ پلیت ۲۳ را ببنید). نمایندگان هر دو طرف با پرترهٔ گروهی از فرستادگان ایوب خان، رهبر مخوف افغانی که برای پس گرفتن این شهر جنگید (شماره ۳۰؛ به پلیت ۲۶ نگاه کنید) و افسران انگلیسی و هندی که به عنوان بازماندگان محاصره جشن برگزار کرده اند (شماره ۲۰؛ به پلیت ۵ نگاه کنید)، به تصویر کشیده شده اند. به یک معنی، این عکس ها جنگ دوم افغان-انگلیس را به عنوان پیروزی قطعی برای انگلیسی ها قلمداد می کنند. به معنای دیگر، این عکس ها تاریخ طولانی مدت قندهار را یادآوری می کنند و اینکه این دورهٔ کوتاه اشغال خارجی، میراث فرهنگی پُرجنب و جوش این شهر را خفه نکرده است.

امروزه، عکس ها جزئی جدایی ناپذیر از زندگی روزمره بوده و در همه جا به صورت فوری و در یک لحظه گرفته می شوند. هرچند، هنگامی که تصاویر "آلبوم قندهار" در اواخر قرن نوزدهم گرفته شد، عکس ها نسبتاً نادر بودند و نشان دهندهٔ شرایط خوب اقتصادی افراد و مردم نخبه بود. این تصاویر که به عنوان اولین عکس های شناخته شده از قندهار می باشد، به نظر می رسد که شهر قندهار، ساکنان آن و فرهنگ

۱. کورنلیوس کاستوریادیس، فلسفه، سیاست، خودمختاری: مقاله هایی در مورد فلسفهٔ سیاسی (آکسفورد: انتشارات دانشگاه آکسفورد، ۱۹۹۱)، ص ۴.

پېرې د توریزم د ورجلبولو سبب شي. لیکن، بې له هغه طاق څخه چې په صخره کې کیندل (۴۱ شمېره) شوی دی، واقعي چهلزینه په دغه البوم کې نده انځور شوې.

حتا د حیرانتیا وړ خبره خو لا دا ده، چې د یاد پرله پسې انځور له وروستي فرم نه د قیطل مشهورې بودایي سیمې تولګه حذف شوې ده (۱۸ شمېره، ۲۲ پلیټ وګورئ). له اوسنۍ طبیعي منظرې لینډسکېپ (۳ شکل) سره د البوم د انځور پرتله کولو په پایله کې د دواړو برجسته ټکی څرګندېږي، چې په یقین سره د قیطل د ستوپې له پایې څخه اخیستل شوی دی.[6] دغه تاریخي ودانۍ د البوم په بل ځای کې په ۴۳ شمېره انځور کې، چې د لرغوني کندهار کندوالې یې انځور کړي دي، لیدل کېږي (۱۲ پلیټ وګورئ) – داسې ښکاري چې له ۱۸ شمېرې انځور څخه د قیطل بودایي سیمې تولګه له قصده حذف شوې ده.

په نولسمه پېړۍ کې د یوې سیمې د جګړې غوښتنې او د انځورګرۍ زړه بوږنوونکې پرله پسې پېښې (لکه د ښیښه یي نیګاتیونو ورک کېدل او ماتېدل یا د کیمیاوي موادو د تاریخ ختمیدل)، کېدای شي د قندهار له البم څخه د مهمو تاریخي ودانیو د حذف سبب شوې وي. مګر، اړینه ده چې نور احتمالي دلیلونه لکه د وخت په تېرېدو سره د انځورونو بدلېدونکې استفاده، هم باید په پام کې ونیول شي. د انځورګرۍ نظامي ارزښت ته په کتو، د نولسمې پېړۍ په منځ کې بریتانوي افسرانو ته د انځورګرۍ د ټکنالوژۍ ښوونه د دوی د ښوونې او روزنې برخه وګرځېدله.[7] داسې انګېرل کېږي چې په لومړیو کې د دغه البوم انځورونه او منظرې د نظامي مانورنو او نظامي تدارکاتو د موادو په توګه کارول کېدلې، ترڅو بریتانویان له هغو سیمو سره بلد کړي، چې د دوی دښمن لا له وړاندې ورسره بلد و. په هر حال، په کندهار کې نظامي لومړیتوبونه د دې سبب شوي و، چې تاریخي آثارو ته لږ وخت او پاملرنه وشي او بل دا چې د یوه بهرني له لیدلوري تاریخي ودانۍ یوازې د لیدنې د وړ ځایونو په توګه ګڼل کېدلې.

که چیرته د قیطل بودایي سیمې واقعي ارزښت پېژندل شوی وای، یقیني ده چې سرنوشت به یې بل ډول و. مګر، د افغان-انګلیس له جګړې یوازې اویا کاله وروسته په ۱۹۵۰ لسیزه کې په زړه پورې کشفونو د قیطل تولګې او لرغوني ارګ په ساحو رڼا واچوله، چې مور ترې نه و خبر (۴۳ شمېرې، ۱۲ پلیټ وګورئ). تر دې وخته پورې د قندهار لرغونی ارګ ناپېژندل شوی پاتې و. له ارګ څخه د ایلامي ډبرلیکونو کشف

دا ثابته کړه، چې یاد ښار د هخامنشیانو د هَرَهُوَتیش د ساتراپ پلازمینه وه، او اراکوزیا ته یې د نوم بدلېدنه کېدای شي، چې د سکندر په وخت کې ترسره شوې وي. یوناني او یونانو-آرامي ډبرلیکونه د موریانو، په ځانګړې توګه د دې کورنۍ د امپراتور آشوکا (واکمني ۲٦۸–۲۳۲ مخ زېږد) په بریا شاهدي ورکوي، چې په سیمه کې یې د دودیزو ژبو له لارې بودیزم دود کړ. په پایله کې، په ۱۹۷۰ لسیزه کې د سپړنو له لارې د لاسته راغلو آثارو تجزیې او تحلیل د یادې سیمې تاریخ تایید کړ، که څه هم په موریانو پورې یې تاریخ تړل له منطقه لرې نه و. ځینې نورې سرچینې په اتمه زېږدیزه پېړۍ کې د بودیزم پر غوړېدا شاهدي ورکوي، په داسې حال کې چې ورو ورو یې اسلام ځای ناستی شو.[8]

سره له دې، چې په نولسمه پېړۍ کې په ټوله اروپا کې یونانو-رومي لرغونتوب د مطالعې اصلي محور و، لیکن ختیځ ته د سکندر راتګ او د هغه د مبارزې کلتوري اغېزې پوهانو او زده کوونکو ته په زړه پورې موضوع بدلې شوې. په هند کې د پېرېدونکو له لېوالتیا سره سم سوداګریزو بریتانوي انځورګرو کار کاوه او د باختر د لرغونو بودایي آثارو انځورونه یې پلورل، چې واقعي شیانو سره یې د بودایي مجسمو، او یونانو-رومي توکو حیرانونکی ادغام ښوده. (۴ شکل). نو پر دې اساس طبیعي ښکاري، چې کېدای شي له کندهار څخه د یوناني او یونانو-آرامي ډبرلیکونو کشف د دې سبب شوی وي، چې د بریتانویانو لېوالتیا ورسره ډېره شي، لکه څرنګه چې لرغوني هلینستیکي آثار په پېښور او لوېدیځ هند کې د انځورګرۍ د یوه بشپړ ژانر د تشکیل سبب ګرځېدلي و.[9]

که څه هم د "کندهار البوم" په نولسمه پېړۍ کې د امپریالیزم د یوې ځانګړې شیبې ژبکنده ده، مګر د انځورونو معنی یې ډېره متفاوته ده: یاد انځورونه د کندهار د سیمې اوږد تاریخ بیانوي، چیرته چې د وخت په تېرېدو سره ډېری امپراتورۍ له بریا او ماتې سره مخ شوې دي، قلمرونه یې له لاسه ورکړي او له کلتوري ځواکونو سره، چې باید ډېرته یې حساب ورکړی وای، مخ شوي دي. د تېرو دوه پېړیو په اوږدو کې د کندهار او شاوخوا چاپېریال ناځاپي بدلونونو ته په پام سره، انځورونه داسې معلومات هم وړاندې کوي، چې د سیمې د تېر په اړه زمونږ پوهه ډېروي او معلومات مو بشپړوي.

٦. واروک بال، "۱۸۷۹–۱۹۷۹: بریتانیه، کندهار او لرغون پېژندنه"، د ACSAA په ۱۹ سمپوسیم کې وړاندې شوې مقاله، ایډنبرګ، ٦–۹ نومبر ۲۰۱۹.

۷. جان فالکنر، "هند: مخکښ انځورګران، ۱۸۵۰–۱۹۰۰" (لندن: د بریتانیې کتابتون، ۲۰۰۱) ۱۲–۱۳ او ۲۲ یادښت.

۸. واروک بال، سایمن کلین، برتیل لیونیت، ډیوید ډبلیو، مک ډاول، مریتسو ټادي، "د وسپنې، هخامنشیانو، او هیلینیزم دورې"، "د افغانستان لرغون پېژندنه له لومړیو وختونو نه د تیموریانو تر دورې پورې"، ایډېتران. اف. ریموند الکین، نورمان هاموند، او واروک بال (ایډنبرګ: د ایډنبرګ پوهنتون مطبعه، ۲۰۱۹) ۲٦۰–۳۴۳.

۹. په ځانګړي ډول د عمرخان، "له کشمیره تر کابله: انځورګري ۱۸٦۰–۱۹۰۰" (احمدآباد، ماپن، ۲۰۰۲)، ۳۰–۳۳ ته ورشئ.

راغلې، د سپړلو بلنه ورکوي. د کندهار او لويې سيمې په اړه د بېلابېلو برخو څېړنکو لخوا د ۱۴۰ کلونو علمي څېړنو په اوږدو کې جوته شوې، چې د البوم د ګڼ شمېر انځورونو ژانرونه موږ ته دا الهام راکوي، چې د انځورونو له نظامي موخې ور هاخوا د ملت پالنې احساس او په زړه پورې والی وکورو: ياد انځورونه مونږ هڅوي، ترڅو هغه څه په پام کې ونيسو، چې يوه نيمه پېړۍ وړاندې د ليدونکو لپاره نه و پېژندل شوي او دا چې په نولسمه پېړۍ کې د پوهې دغه بدلون د کندهار او د هغه د تاريخ په پېژندلو څه اغېز درلوده. دا ډول چلند د سيمې په اړه نوی ليدلوری رامنځ ته کوي، هغه په دې معنا، چې ياده سيمه د بريتانيې تر ښکېلاک دوه زره کاله وړاندې هم مهمه او مرکزي سيمه وه. دغه ښکېلاک په سيمه کې د بشر پر اوږد او ژور فعاليت باندې لنده مداخله وکړه.

د دېوال شوې ښار د انځورونو تشريح او منځپانګه لکه ۳ شمېره، "له زيګنال برج نه لوېديځ طرف ته د ښار منظره" (۱۰ پليټ وګورئ)، په سيمه کې د بريتانيې نظامي شتون ته اشاره کوي: چې د ځار په موخه له تاريخي ودانيو، د معمارۍ له ځليو، د اقليم او جغرافيې ننګونو ته په کتو د لېږد را لېږد په خاطر له سيمه ييزو ځارويو او له يوه ځايه بل ځای ته د تلو راتلو په خاطر د باور وړ لارښوونکو څخه د ګټې اخيستنې اړتيا په ګوته کوي. په هر حال، د بريتانيې امپراتورۍ له لومړيتوبونو ور هاخوا، مونږ له يو داسې لوی ښار سره مخامخ کېږو، چې د فارسي نړۍ د مدرن کېدو په لومړيو کې په ښاري دود جوړ شوی و. احمدشاه دراني کندهار ښار د اساسي طرحې په چوکاټ کې جوړ کړ، چې لويې لارې، څلور لارې او محلې يې درلودې. يادې محلې د ښار د اوسېدونکو قبيلوي جوړښت درلود د بېلګې په توګه: د هنديانو سيمه يا هم قبيلوي هويتونو لکه: بردرانيان، او کسبونه لکه: د ټوکرو بازار ته په کتو نومول شوي دي (۲۲ مې پاڼې ته مراجعه وکړئ). د ښار دغه ډول منظم ترتيب د ډېرو دلو ديني، ژبنيو او نورو کلتوري تعلقاتو په نظر کې نيولو باندې بنا شوی وه چې ياد ارزښتونه د ښار په دفاعي دېوالونو له ورايه تر سترګو کېدل. هغه ښاري سيمې چې په ظاهراً يو له بله جلا ښکارېدې، خپلې عمده کلتوري او سوداګريزې اړيکې له هغو سترو ښارونو سره ټينګولې، چې پر وړاندې يې پراته و، نو له همدې امله هغه دروازې، چې د يادو ښارونو په طرف پرتې وې لکه د هرات دروازه، د کابل دروازه او شکارپور دروازه، د همغو ښارونو په نومونو نومول شوې وې.

که څه هم د کندهار ښاري وېش يو نوښت نشو بللای، ځکه چې ورته ښاري وېش لا پخوا په نورو ځايونو کې په بريالیتوب سره ترسره شوی و د بېلګې په توګه په لوېديځ کې د اوولسمې پېړۍ په لومړيو کې، په اصفهان کې وروسته له هغې چې په ۱۰۰۶ ه ق/۱۵۹۸ زېږديز کال کې د صفوي امپراتورۍ پلازمينه د قزوين پر ځای اضفهان ته ولېږدول شوه،[2] او په ختيځ کې، په شاه جهان آباد، د ډهلي ترتولو شمالي نقطه کې، چې د آګرا/اکبر آباد پر ځای د شاه جهان لخوا په ۱۰۴۸ ه ق/۱۶۳۸ زېږديز کال کې د مغولي امپراتورۍ د نوې پلازمينې په توګه وټاکل شو.[3] په دې توګه، احمدشاه د پارس د امپراتورۍ يوه ځانګړنه پلې او د جلال نه ډکې پلازمينې بنسټ يې کېښود، چې دوامداره سوداګريز فعاليتونه ولري، ځکه چې دوامداره سوداګريز فعاليتونه د يوې امپراتورۍ د غښتلتيا او دوام سبب کېږي. په پايله کې بريتانوييانو د شلمې پېړۍ په لومړيو لسيزو کې د نوي ډهلي په بنسټ ايښودنه کې ياده ښاري ځانګړنه په پام کې ونيوله او د ښار په جوړولو کې يې له يادې ښاري ځانګړنې کار واخيست.[4]

د دغه البوم پرله پسې انځورونه او منظرې کېدای شي په غوره توګه وښيي، چې د کندهار البم له انځورونو څخه د کار اخيستنې بېلا بېلې موخې په نظر کې نيول شوې. وې په لومړيو کې د نظامي اکمالاتي ليکو او ستراتېژۍ د تامين لپاره د اسنادو په توګه کار ترې اخيستل کېده، چې په پای کې د سوداګريزو او توريزم په يادګارونو بدل شول. د انځورونو بدلېدونکې استفاده او د يوې نيمې پېړۍ په ترڅ کې د پوهې پرمختګ کېدای شي روښانه کړي، چې د کندهار د شاوخوا سيمو ځينې انځورونه ولې ګونګ دي.

د بېلګې په توګه پينځه برخې پرله پسې انځور، چې سرليک يې دی "د کاريز له تپې اخيستل شوی انځور، چې چهلزينه او د مورچې کوتل يې احاطه کړي دي" (۱۴–۱۸ شمېرې، ۱۸–۲۲ پليټونه وګورئ) او جلا منظرې لکه (۴۱ او ۷۵ شمېرې، ۱۳ پليټ وګورئ)، ټول انځورونه چهلزينې ته اشاره کوي. چهل زينه د ډبرليکونو (۱–۲ شکلونه) له دقيقې طرحې سره د يوې ځوړ لرونکې غونډۍ په مينځ کې کيندل شوی طاق دی، چې د کندهار لوېديځ ته په څلور کيلومترۍ کې د کندهار هرات پر لويه لاره واقع ده. د چهلزينې د ډبرليک د عمومي منځپانګې فارسي بڼه د دې البوم د انځورونو د رامنځ ته کېدو نه وړاندې تشريح شوې وه: دغه ودانۍ په ۹۲۸–۹۳۳ ه ق/۱۵۲۲–۱۵۲۷ زېږديز کال کې جوړه شوې او تيموري شاهزاده بابر (۱۴۹۳–۱۵۳۰) ته، چې د مغولي امپراتورۍ بنسټ يې کېښود، ځانګړې شوې ده.[5] د چهلزينې د تاريخي ارزښت سربېره د يادې ودانۍ شان او شوکت به کېدای شي، چې د نولسمې

۲. د صفوي امپراتورۍ د پلازمينې په توګه د اصفهان د ټاکل کېدو د پېچلي تاريخ لپاره، په ځانګړي ډول د سوسن بابايي، "اصفهان او د هغه مانۍ" (ايدنبرګ: د ايدنبرګ پوهنتون مطبعه، ۲۰۰۸)، ۶۵–۱۱۲ ته ورشئ.

۳. د شاه جهان آباد اغېزناک تاريخ ته کتنه د حميده خاتون نقوي لخوا، "شاه جهان آباد، د ډهلي مغول، ۱۶۳۸–۱۸۰۳: يوه مقدمه" د ربريک. اي. فريکين برګ، اېډېټ شوې ليکنه، "ډهلي د پېړيو په ترڅ کې: د ښاري تاريخ، کلتور او ټولنې په اړه غوره شوې مقالې" (ډهلي: د آکسفورډ پوهنتون مطبعه، ۱۹۸۶) ۱۴۳–۱۵۱ ته ورشئ.

۴. توماس ميټکلف، "يو امپريالي ماموريت: هندي معماري او بريتانوي راج" (برکلي: د کاليفورنيا پوهنتون مطبعه، ۱۹۸۹)، په ځانګړي ډول ۲۱۱–۲۱۲ ته ورشئ.

۵. د بريتانوي هند چارواکي موهن لال لخوا "پنجاب، افغانستان او بخارا ته د سفر يادداشت: بلخ، بخارا او هرات، او له بريتانيې او المان څخه ليدنه" (لندن: ربريک. ايچ. آلن، ۱۸۴۶)، ۳۱۲–۳۱۳، له هغې نه وروسته د ايپګرافيست جې. دارمستيټر لخوا تجزيه او تحليل شوی، "لي ګرنډ انسکيپرشن دي کندهار"، "آيشيا ټيک ژورنال" ۱۵ (۱۸۹۰): ۱۹۳–۲۳۰؛ او جې. بيمز، "د کندهار د ډبرليک جغرافيه"، "د ايشياټيک شاهي ټولنې ژورنال" ۳۰، ۴ شمېره (۱۸۹۸): ۷۹۵–۸۰۸.

کندهار د زمان او مکان په څلور لارې کې

الکا پاټېل

د کندهار او د هغه چاپېریال ته یوه کتنه موږ تقریباً د ټولې اروپا-آسیا له سیاسي، مذهبي او کلتوري بدلونونو سره مخامخ کوي. د کندهار ښار استثنایي او متفاوت موقعیت نه یوازې د هند او ایران د فرهنګي تقاطع نقطه بلل کېده، بلکې یاد ښار د تاریخ په اوږدو کې د امپراتوریو ترمنځ د سیالۍ ډګر هم پاتې شوی دی. په دغه ښار کې په څلورمه او درېیمه مخ زېږد پېړۍ کې له هخامنشیانو، یونانیانواو موریانو؛ په اوومه زېږدیزه پیړۍ کې له ساسانیانو، لویدیز ترکانو، یفتلیانو او امویانو؛ له اوولسمې تر اتلسمې پېړۍ له مغلو او صفویانو او بالاخره په نولسمه پیړۍ کې له بریتانیې او روس سره شخړې ترسره شوې دي، چې نړیوالې پایلې یې درلودې. په حقیقت کې د دې عصري امپریالیزم میراث تر نن ورځې پورې اغېزه لري.

د انځورونو دغه ټولګه چې "د کندهار البوم" په نامه پېژندل کېږي، د بریتانوي طبي افسر لخوا د افغان-انګلیس د دویمې جګړې (۱۸۷۸–۱۸۸۱) په پای کې د افغان او بریتانیې ترمنځ د څو نظامي او دیپلماتیکو مخامخ کېدنو په پایله کې اخستل شوي دي، چې د نولسمې پېړۍ تولید ګڼل کیږي. په دغه وخت کې په هندوستان کې د بریتانیې شتون په پرله پسې ډول د ټینګېدو په حال کې و او هم مهاله په منځنۍ آسیا کې د روسیې جاه طلبي په نا آرامۍ سره د بریتانیې "تاج کې ګاڼه" ته د نږدې کېدو په حال کې و. په هرصورت، د روس او انګلیس د مستقیمې ښکېلتیا پرځای، دوو پراخیدونکو امپراتوریو د افغانستان په خاوره کې نیابتي جګړه "لویه لوبه" روانه کړې وه، چې په پایله کې یې ګونګوسه د ایران له قاجار او په منځنۍ آسیا کې له تزاري روسیې څخه خپره شوه.[1] د البوم انځورونه له بریتانوي لیدلوري څخه اخیستل شوي دي او کېدای شي، چې د څارنې په شمول یې د نظامي ستراتېژۍ، او د بریتانیا په مستعمرو کې د بریتانیې د فعالیتونو په زړه پورې والي ښودلو موخې سر ته رسولې وي.

په البوم کې کندهار د دېوال شوي ښار دېرې انځورونه (۳، ۳۵، ۳۶، ۷۱ شمېرې)، د یاد ښار د معمارۍ څلي (۱، ۱۱، ۲۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۷۰ شمېرې)، د ښار شاوخوا ښکلې پرله پسې منظرې (پاناروما) او جلا انځورونه (۶–۷، ۹–۱۰، ۱۴–۱۸، ۴۳، ۷۵ شمېرې) او د سیمې د اوسیدونکو او نورو وګړو، چې په مختلفو طریقو هلته فعال و (۲۹، ۳۳، ۳۴، ۵۴، ۵۸، ٦۱ شمېرې) انځورونه، شامل دي. دغه انځورونه د هغو کسانو لپاره، چې د خپلو زامنو، ورونو، کوژدنو او مېړونو خوندي راستنېدو ته سترګې په لاره و او په ټولو مستعمرو کې بریتانوي اتباعو ته هغه واقعیتونه ور ښیي، چې د بریتانوي-هند سرتېري د جګړې په لومړیو لیکو کې ورسره مخ شوي دي او یا هم لږ تر لږه د سرتېرو او د هغو کسانو، چې سرتېري ورسره مخ شوي دي، پر ژوند رڼا اچوي. د کندهار او شاوخوا سیمو، دښتو او غرونو څخه اخیستل شوي دغه ټول انځورونه په یقین سره د سیمې د تېر او حال په اړه د پلټنې حس پیدا کوي؛ مګر له ټولو نه مهم دا چې کېدای شي یاد انځورونه دې پوښتنې ته چې ولې بریتانوي اتباع او دوستان یې په افغانستان کې جنګېدل، په پراخه کچه د متفاوتو ځوابونو د پایلې سبب شوي وي.

له کندهار او شاوخوا سیمو څخه اخیستل شوي دغه انځورونه د خورا هر اړخیزو او پخوانیو اسنادو په توګه پېژندل کېږي، چې په نننې عصر کې ځانګړی رول لري: دغه انځوریزه ټولګه د کندهار د نا سپړل شویو برخو، چې په انځورونو "کې نه دي ثبت" شوې او یا هم د انځورونو په تشریحاتو کې نه دی

1. د یوې بې سارې پېچلې تاریخي دورې څو اړخیزه کتنه د لویس دوپري لخوا، "افغانستان" (کراچۍ: آکسفورډ، پاکستان، ۱۹۹۷)، ۳۴۳–۴۱۳ ته ورشئ.

شماره ۴۳ – که ویرانه های قندهار باستان را به تصویر کشیده قابل مشاهده است (به پلیت ۱۲ نگاه کنید)، اما فقط با دقت و بررسی دقیق، و دانستن اینکه دنبال چه هستید و چه چیزی را جستجو می کنید؟ بنابراین، به نظر می رسد که حذف مجتمع بودایی قبطول از شمارهٔ ۱۸ و به طور کلی از آلبوم، عمدی بوده است.

نیازهای یک منطقهٔ جنگی و اتفاقات ناگوار مکرر عکاسی در قرن نوزدهم، (مانند گم شدن یا شکستن نگاتیوهای شیشه ای یا انقضای مواد شیمیایی) می تواند منجر به حذف آبدات مهم تاریخی از "آلبوم قندهار" شده باشد. اما مهم است که دلایل احتمالی دیگر، مانند تغییر عملکردهای عکس ها در طول زمان، نیز مورد توجه قرار گیرد. با توجه به ارزش نظامی بسیار زیاد عکاسی، آموزش تکنولوژهای عکاسی از اواسط قرن نوزدهم میلادی، بخشی از برنامهٔ آموزشی افسران بریتانوی شد.[۷] در مرحلهٔ اول، عکس ها و مناظر این آلبوم احتمالاً به عنوان موادِ برای اهداف مانورهای نظامی و تدارکات نظامی استفاده می شد و بریتانوی ها را با منطقه ای آشنا می کرد که از قبل برای دشمنانشان کاملاً شناخته شده بود. هرچند، اولویت های نظامی در قندهار، زمان و توجه کمی برای آبدات تاریخی باقی گذاشت، و از دید یک فرد خارجی، آبدات تاریخی تنها به عنوان مکان های دیدنی محسوب می گردیدند.

اگر اهمیت واقعی مجتمع بودایی قبطول شناخته می شد، سرنوشت آن مطمئناً متفاوت می بود. اما فقط در دههٔ ۱۹۵۰ میلادی حدود هفتاد سال پس از جنگ دوم افغان-انگلیس بود که اکتشافات شگفت انگیز بر این مجتمع و ارگ قندهار روشنی انداخت (شماره ۴۳؛ به پلیت ۱۲ نگاه کنید). این مجتمع بودایی بر یکی از برجستگی های کوه قبطول مشرف بر شهر کهنهٔ قندهار، قرار داشت. کشف کتیبه های ایلامی از این ارگ ثابت نمود که از آن به عنوان پایتخت ساتراپی هَرَهُوَتیش هخامنشی استفاده می گردیده و احتمالاً در زمان تسخیر اسکندر به اراکوزیا تغییر نام داده شد؛ کتیبه های یونانی و یونانی-آرامی، گواهِ بر پیروزی نهایی موریایی ها و ترویج و گسترش بودیزم توسط امپراتور آشوکا (حاکمیت ۲۶۸–۲۳۲ قبل از میلاد) در این منطقه از طریق زبانهای رایج آن امپراتوری است. سرانجام، تجزیه و تحلیل آثاری که در اثر حفریات در دهه ۱۹۷۰ میلادی از مجتمع بودایی قبطول، بدست آمدند تاریخ تأسیس آن را تأیید می کند، هرچند که تاریخ گذاری آن به دورهٔ موریایی ها غیر منطقی نیست. منابع دیگر، بر شکوفایی بودیزم طی قرن هشتم میلادی در این منطقه گواهی می دهد، زمانی که اسلام به تدریج جایگزین آن شد.[۸]

با توجه به اینکه قدمت یونانی-رومی یکی از محورهای اصلی مطالعه در سراسر اروپا در قرن نوزدهم بود، اما رسیدن اسکندر به شرق و تأثیر فرهنگی مبارزات او به یک موضوع مورد علاقهٔ دانشمندان و افراد تحصیل کرده تبدیل شد. مطابق با علاقهٔ مشتری، عکاسان تجاری بریتانوی که در هند کار می کردند، عکس هایی از آثار باستانی بودایی باکتریایی را می فروختند، که ادغام شگفت انگیز پیکرنگاری بودایی و اشکال یونانی-رومی را با اشیای واقعی نشان می داد. (شکل. ۴). بنابراین، طبیعی به نظر می رسد که کشف قبلی کتیبه های یونانی و یونانی-آرامی قندهار باستان علاقهٔ بریتانوی ها را برانگیخته باشد، درست همانطور که آثار باستانی یونانی یک ژانر کامل عکاسی را در منطقهٔ پیشاور و مرزهای شمال غربی هند بریتانیانوی تشکیل داده بود.[۹]

اگرچه "آلبوم قندهار" در لحظهٔ خاصی از امپریالیسم قرن نوزدهم ایجاد گردید، اما معنای عکس های آن بسیار بیشتر از آن است: آنها گواهی است بر اهمیت تاریخی طولانی منطقهٔ قندهار، جایی که بسیاری از امپراتوری ها در طول زمان در جنگ ها پیروز شده، شکست خورده و قلمرو ها را از دست داده اند، و جایی که آنها با نیروهای فرهنگی که باید حساب پس می دادند روبرو گردیده اند. با توجه به سرنوشت متغیّر قندهار و حومه آن طی دو قرن گذشته و تغییرات اجتناب ناپذیر در محیط معمور آن، این عکس ها معلوماتِ را ارائه می کنند که ممکن است بر دانش ما در مورد گذشتهٔ این منطقه بیفزاید و معلومات ما را تکمیل کند.

٦. وارویک بال، "۱۸۷۹–۱۹۷۹: بریتانیا، قندهار و باستان شناسی" مقالهٔ که در همایش نوزدهم سمپوزیوم هنری شورای آمریکایی برای جنوب آسیا (ACSAA) که در پوهنتون ادینبورگ، به تاریخ ٦ الی ۹ نوامبر ۲۰۱۹ تدویر یافت، ارائه گردید.

۷. جان فالکنر، هند: عکاسان پیشگام، ۱۸۵۰–۱۹۰۰ (لندن: کتابخانهٔ بریتانیا، ۲۰۰۱)، صفحات ۱۲ الی ۱۳ و یادداشت ۲۲.

۸. مقالهٔ وارویک بال، سایمون گلن، برتیلی لایونیت، دیوید د. مک داول، موریزیو تادی، تحت عنوان "عصر آهن، هخامنشیان و دوره های هلنیستی"، در کتاب باستان شناسی افغانستان از نخستین زمان ها تا دورهٔ تیموری، که توسط اف. ریموند آلچین، نورمن هاموند، و وارویک بال ویرایش شده است (ادینبورگ: انتشارات دانشگاه ادینبورگ، ۲۰۱۹)، صفحات ۲٦۰ الی ۳۴۳.

۹. مراجعه کنید به کتاب عمرخان، از کشمیر تا کابل: عکاسی ۱۸٦۰–۱۹۰۰ (احمدآباد، ماپین، ۲۰۰۲)، صفحات ۳۰ الی ۳۳.

و نیم قرن پیش برای بینندگان ناشناخته بود و اینکه این تغییر دانش چه تأثیری بر معرفی قندهار و تاریخ آن در قرن نوزدهم دارد، در نظر بگیریم. چنین رویکردی چشم انداز جدیدی را در مورد این منطقه می گشاید، منطقه ای که برای بیش از دو هزار سال قبل از اشغال انگلیس، بسیار مهم و مرکزی بود. این اشغال، مداخلهٔ زود گذری به جریان طولانی و عمیق فعالیت بشر در این منطقه بود.

زیرنویس ها و محتویات عکس های شهر محصور، مانند شماره ۳، نمایی از شهر، از برج زیگنال به طرف غرب (پلیت شماره ۱۰ را نگاه کنید)؛ و شماره ۳۵، دروازهٔ عیدگاه (به پلیت شماره ۸ نگاه کنید) – بر حضور نظامیان بریتانوی در این منطقه تأکید می ورزند. نظامیان بریتانوی از ساختمان های تاریخی و سایر آثار معماری برای نظارت استفاده می کردند و چالش های اقلیمی و جغرافیایی زیادی فراراه آنها قرار داشت که موجب می شد تا آنها از حیوانات محلی برای مقاصد باربری و برای عبور مصئون از راهنماهای قابل اعتماد استفاده کنند. هرچند، با نگاهی فراتر از اولویت های امپراتوری بریتانیا، ما یک شهر بزرگ را می شناسیم که به سنت شهری در اوایل جهان مدرن ایرانی ساخته شده است. احمد شاه درانی، قندهار را در امتداد طرح محوری، با گذرها و محله ها احداث نمود که محله های مذکور بنام قوم ها یا قبیله های ساکن در آنها یا پیشه های مروج در آنها مسمی گردیده بودند، به عنوان مثال محلهٔ هندوستانیان، بردرانیان و بازار پارچه (به صفحهٔ ۲۲ مراجعه کنید). چنین طرح منظمی، که بر اساس وابستگی های دینی، زبانی و سایر وابستگی های فرهنگی بسیاری از گروه های شهر صورت گرفته بود – در دیوارهای بزرگ احاطوی نیز نمایان بود. مناطق شهری که ظاهراً جداگانه از همدیگر بوده، ارتباط عمدهٔ فرهنگی و تجاری خود را با شهرهای بزرگ که به طرف آنها واقع شده بودند برقرار می کردند – و بدین طریق دروازه های که به سمت شهرهای دیگر قرار داشتند بنام آن شهرها مسمی گردیده بودند، مثلاً دروازهٔ هرات، دروازهٔ کابل و دروازهٔ شکارپور.

هرچند، پیکربندی قندهار را نمی توان یک ابتکار دانست، زیرا نقشهٔ شهری شبیه نقشهٔ قندهار قبلاً در نقاط دیگر با موفقیت تطبیق شده بود: در غرب، در اصفهان در اوایل قرن هفدهم، بعد از اینکه پایتخت امپراتوری صفوی در حدود ۱۰۰٦ قمری/ ۱۵۹۸ میلادی از شهر قزوین به شهر اصفهان انتقال نمود،[۲] و در شرق، در شاه جهان آباد، شمالی ترین محلهٔ دهلی که جایگزین آگرا/اکبرآباد گردید و به عنوان پایتخت جدید توسط شاه جهان امپراتوری مغول در حدود ۱۰۴۸ قمری/۱٦۳۸ میلادی تأسیس شد.[۳] بنابراین، احمد شاه بابا یکی از مشخصات عمدهٔ پادشاهی پارس را عملی نموده و تهداب پایتخت باشکوهی را که فعالیت های تجاری پایدار داشته باشد بنیان گذاشت، زیرا فعالیت های تجاری پایدار سبب تقویت یک امپراتوری و دوام آن می گردد. سرانجام، بریتانیا در هند در دهه های اول قرن بیستم با تأسیس دهلی نو این مشخصه را پذیرفته و برگزیدند.[۴]

مناظر و چشم اندازهای این آلبوم شاید به بهترین وجه نشان می دهد که کاربردهای مختلف برای عکس های قندهار در نظر گرفته شده است. در ابتدا به عنوان اسنادِ که در مورد خطوط تدارکاتی نظامی و استراتژی های نظامی، اطلاع می دهند و در نهایت به یادگاری های تجاری – توریستی تبدیل می شوند. عملکردهای تغییر یافتهٔ تصاویر، همراه با پیشرفت دانش در طی یک و نیم قرن، ممکن است توضیح دهند که چرا چندین عکسی که اطراف قندهار را نشان می دهند، مبهم هستند.

به عنوان مثال، یک عکس پنج بخشی تحت عنوان "گرفته شده از تپهٔ کاریز که چهل زینه و کوتل مورچه را دربر گرفته است" (شماره های ۱۴ الی ۱۸؛ به پلیت های ۱۸ الی ۲۲ نگاه کنید)، و نماهای جداگانه مانند شماره ۴۱ و ۷۵ (به پلیت ۱۳ نگاه کنید)، همه به چهل زینه اشاره می کنند. چهل زینه، رواقی با طرح دقیقِ از کتیبه ها (شکل های ۱–۲) است که در میانهٔ یک تپهٔ شیب دار کنده شده است که در حدود چهار کیلومتری غرب قندهار در شاهراه هرات قرار دارد. پیش از زمان عکس های آلبوم، محتوای کلی کتیبهٔ فارسی چهل زینه رمزگشایی و خوانده شده بود: این آبدهٔ تاریخی به تاریخ ۹۲۸–۹۳۳ قمری/۱۵۲۷–۱۵۲۲ میلادی به افتخار بابر شاهزادهٔ تیموری (۱۴۹۳–۱۵۳۰م)، بنیانگذار امپراتوری مغول، ساخته شد.[۵] علاوه بر اهمیت تاریخی چهل زینه، تازگی و شکوه آن می تواند برای توریزم قرن نوزدهم جذابیت داشته باشد. اما جدا از صخره ای که رواق در آن کنده شده (شماره ۴۱)، چهل زینهٔ واقعی در این آلبوم به تصویر کشیده نشده است.

حتی، حذف مجتمع مشهور بودایی قبطول از آخرین قاب همان عکس (شماره ۱۸؛ به پلیت ۲۲ نگاه کنید) جالب تر از همه است. با مقایسه کردن عکس این آلبوم با چشم انداز مدرن این منظر (شکل ۳)، نقطهٔ برجستهٔ هر دو آشکار می گردد که مطئمناً از پایهٔ استوپهٔ قبطول می باشد.[٦] این آبدهٔ تاریخی به طور تصادفی در جای دیگری از این آلبوم – در تصویر

۲. برای مطالعهٔ تاریخ پیچیدهٔ تبدیل اصفهان به پایتخت صفوی ها، مراجعه کنید به کتاب سوسن بابایی، اصفهان و کاخ های آن (ادینبورگ: انتشارات دانشگاه ادینبورگ، ۲۰۰۸)، صفحات ٦۵ الی ۱۱۲.

۳. مرور اجمالی تاریخ شاه جهان آباد توسط حمیده خاتون نقوی در مقالهٔ تحت عنوان "معرفی شاه جهان آباد، دهلی مغول، ۱٦۳۸ الی ۱۸۰۳"، در کتاب دهلی در طی قرون: مقالات برگزیده در مورد تاریخ شهری، فرهنگ و جامعه که توسط ربریک. ای. فریکنبرگ ادیت شده است (دهلی: انتشارات دانشگاه آکسفورد، ۱۹۸٦)، صفحات ۵۱–۱۴۳.

۴. مراجعه کنید به اثر توماس متکالف تحت عنوان چشم انداز امپراتوری: معماری هندی و راج بریتانیا (برکلی: انتشارات دانشگاه کالیفرنیا، ۱۹۸۹)، مخصوصاً صفحات ۲۱۱ الی ۲۱۲.

۵. اولین بار به این نکته موهان لال، مقام هندی-بریتانوی، در اثر خویش تحت عنوان سفر به پنجاب، افغانستان و ترکستان: به بلخ، بخارا و هرات؛ و بازدید از بریتانیای کبیر و آلمان اشاره نموده است (لندن: ربریک. ایچ. آلن، ۱۸۴٦)، صفحات ۱۳ الی ۳۱۲؛ سپس توسط جی. دارمستیتر کتیبه شناش در مقالهٔ تحت عنوان "کتیبهٔ بزرگ قندهار،" در مجلهٔ شماره ۱۵ ژورنال آسیایی تجزیه و تحلیل گردیده است (۱۸۹۰): صفحات ۱۹۳ الی ۲۳۰؛ و مقالهٔ جی. بیمز، تحت عنوان "جغرافیای کتیبهٔ کندهار"، در مجلهٔ انجمن سلطنتی آسیایی ۳۰، شماره ۴ (۱۸۹۸): صفحات ٦۹۵–۸۰۸به بررسی گرفته شده است.

قندهار در چهارراه مکان و زمان

الکا پاتل

با نگاهی به قندهار و اطراف آن با تحولات عمدهٔ سیاسی، مذهبی و فرهنگی تقریباً در تمام اوراسیا بر می خوریم. موقعیت این شهر، استثنائی و متفاوت بود، و این شهر نه تنها نقطهٔ تلاقی فرهنگ هند و ایران، بلکه در طول قرن ها صحنهٔ رقابت بین امپراتوری ها نیز بوده است. برخوردها و درگیری های بین هخامنشیان، یونانی ها و موریایی ها در قرن چهارم تا سوم قبل از میلاد؛ ساسانیان، ترکان غربی، یفتلی ها و اموی ها از قرن هفتم میلادی؛ سرانجام مغولان و صفویان در قرن هفدهم تا هجدهم؛ و در نهایت بریتانیا و روسیه در قرن نوزدهم میلادی در این شهر صورت گرفته که پیامدهای جدی جهانی داشته است. در واقع، میراث این امپریالیسم های مدرن تا به امروز نیز تأثیرگذار است.

این کلکسیون عکس که به عنوان "آلبوم قندهار" شناخته می شود توسط یک افسر طبی بریتانوی در اواخر جنگ دوم افغان-انگلیس (۱۸۸۱–۱۸۷۸) تهیه شده است و محصول جانبی یکی از چندین برخورد نظامی و دیپلماتیک بین بریتانوی ها و افغان ها در جریان قرن نوزدهم است. در آن زمان حضور بریتانوی ها در هند به طور مداوم تقویت می شد و جاه طلبی های همزمان امپراتوری روسیه تزار در آسیای میانه به طرز ناخوشایندی به "جواهرات تاج" بریتانیا نزدیک می شد. هرچند، روسیه و بریتانیا دو امپراتوری توسعه طلب به جای درگیری مستقیم، "بازی بزرگ" رویارویی های نیابتی را در خاک افغانستان به راه انداختند که در نهایت، صدای آن در ایران قاجار و آسیای مرکزی تزاری طنین انداز شد.[1] عکس های این آلبوم از دید یک بریتانوی گرفته شده و احتمالاً اهداف زیادی از جمله نظارت، استراتیژی نظامی و نمایش مطلوب فعالیت های امپراتوری بریتانوی به عامهٔ مردم در بریتانیا و مستعمرات آن داشته است.

این آلبوم شامل است بر بسیاری از تصاویر شهر محصور قندهار (شماره های ۳، ۳۵، ۳۶، ۷۱)، نمادها و نشانه های معماری آن شهر (شماره های ۱، ۱۱، ۲۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۷۰)، چشم اندازهای باشکوه و مناظر جداگانه از اطراف شهر (شماره های ٦–۷، ۹–۱۰، ۱۴–۱۸، ۴۳، ۷۵)، و برخی از باشندگان این شهر و افراد دیگری که به طُرق مختلف در آنجا فعال بودند (شماره های ۲۹، ۳۳، ۳۴، ۵۴، ۵۸، ٦۱). این عکس ها، به کسانیکه در انتظار بازگشت مصئون پسران، برادران، نامزدان و شوهران شان بودند – و برای سایر اتباع بریتانیا در سراسر مستعمرات – نمایی از واقعیت های را که سربازان بریتانوی و هندی در خط مقدم جبهه با آنها مواجه می شدند، شرایط زندگی آنها و مردم که با آنها روبرو گردیده اند را نشان می دهد. تمام این تصاویر که از قندهار، دشت ها و کوه های اطراف آن گرفته شده، مطمئناً حس کنجکاوی را دربارهٔ گذشته و حال این منطقه برانگیخته است؛ اما شاید بیش از همه، این عکس ها پاسخ های متفاوتی به این سئوال که عزیزان اتباع بریتانیا و افراد دیگر برای چه می جنگیدند را ارائه می کرد.

این تصاویر به عنوان گسترده ترین و احتمالاً قدیمی ترین اسناد تصویری شناخته شده از قندهار و اطراف آن، امروزه نقش منحصر به فردی را بازی می کنند: تصاویر مذکور بیننده را در مورد آنچه در عکس ها ثبت نشده یا در زیرنویس ها ذکر نشده است، به تفکر واداشته و بیننده را ترغیب می کنند تا بر لایه های بسیاری از این عکس ها تحقیق نماید. با انجام تحقیق علمی ۱۴۰ ساله در مورد قندهار و منطقهٔ بزرگتر از آن توسط محققان از چندین رشته، ژانرهای عکاسی مختلف این آلبوم به ما الهام می دهند که به این تصاویر فراتر از کاربردهای نظامی و جذابیت های احساسی ملی گرایانه بنگریم: این عکس ها ما را وا می دارد آنچه را که تقریباً یک

۱. مراجعه کنید به کتاب افغانستان اثر لویس دوپری که مروری چند جانبه بر دورهٔ تاریخی بسیار پیچیدهٔ افغانستان می باشد، (کراچی: آکسفورد پاکستان، ۱۹۹۷)، صفحات ۴۱۳ الی ۴۳۳.

بیانیهٔ رئیس

در سال ۲۰۱۳ میلادی، انستیتیوت تحقیقاتی گتی، آلبومی از عکس های قرن نوزدهم را به دست آورد که به عنوان اولین نمونه های گرفته شده از قندهار محسوب می گردد. امروزه، این آلبوم در کلکسیون های خاص کتابخانهٔ ما نگهداری می شود، جایی که بخشی از مجموعهٔ گسترده ای از مواد مستند و تاریخی کمیاب و اغلب منحصر به فرد قرار دارند که به عنوان بخشی از ماموریت ما برای توسعهٔ دانش و پیشرفت درک هنرهای تجسمی جمع آوری شده است.

در نمایشگاه در چهارراه: قندهار در تصاویر و امپراتوری ها عکسهای از این آلبوم به نمایش گذاشته شده است که همراه با آن توضیحات و مقاله های مرتبط نیز قرار دارند. این مواد و اسناد، معلوماتی را در مورد بافت شهری سابق قندهار و رویدادهای تاریخی این شهر که اکنون با گذشت زمان پنهان شده اند، ارائه می دهند. مانند بسیاری از اولین عکس های گرفته شده در سراسر جهان پس از اختراع عکاسی در سال ۱۸۳۹م، تصاویر قندهار نیز منعکس کنندهٔ دیدگاه امپریالیستی است که اغلباً نتوانسته است پویایی کامل اجتماعی و میراث فرهنگی این منطقه را ضبط نماید. با این حال، با برگزاری این نمایشگاه، امیدواریم که این نمایشگاه درک بهتری از میراث غنی افغانستان را تشویق کرده و تسهیل کنندهٔ مطالعات در مورد این منطقه، باشندگان و سنت های آنها باشد و شاید دیدگاه جدیدی در مورد این دوره ایجاد نماید.

البته، ما دست اندرکاران انستیتیوت تحقیقاتی گتی امیدواریم که نمایشگاه در چهارراه: قندهار در تصاویر و امپراتوری ها به عنوان اولین مبادلات فرهنگی و تلاش های علمی آینده با مردم افغانستان در اذهان باقی بماند.

ماری ای. میلر
رئیس انستیتیوت تحقیقاتی گتی

د رئیس بیانیه

په ۲۰۱۳م کال کې د ګیتي څېړنیز انستیتیوت د نولسمې پېړۍ د انځورونو البوم ترلاسه کړ، چې له کندهار څخه د لومړنیو اخیستل شویو انځورونو استازیتوب کوي. اوسمهال یاد البوم زمونږ د کتابتون په ځانګړي کلکسیون کې ځای پر ځای شوی، چېرته چې نایابه او ډېری وختونه ځانګړي، مستند او تاریخي توکي، چې زمونږ د ماموریت د یوې برخې په توګه راټول شوي، ساتل کېږي. ترڅو په نړۍ کې د بصري هنرونو پوهې ته وده او پراختیا ورکړو.

په څلور "لارې کې: قندهار په انځورونو او امپراتوریو کې" ندارتون له کندهار البوم څخه انځورونه وړاندې کوي، چې ورسره په خوا کې د انځورونو تفصیلي تشریحات او اړوندې لیکنې، چې د ښار په پخواني ښاري جوړښت، چې د وخت په تېرېدو سره له مینځه تللی، رڼا اچوي. لکه د نورو لومړنیو انځورونو په څېر، چې د نړۍ په ګوټ ګوټ کې د انځورګرۍ د رامنځ ته کېدو په لومړیو کې په ۱۸۳۹م کال کې اخیستل شوي دي، د کندهار دغه انځورونه هم د امپریالیزم لیدلوری وړاندې کوي، چې ډېری وختونه یې بشپړ ټولنیز تحرک او په سیمه کې کلتوري میراثونه له پامه غورځولي دي. په هر صورت، په افغانستان کې د دې ندارتون په وړاندې کولو کې زمونږ هیله داده، چې دا به د هېواد د بډایه میراث له پوهاوي سره مرسته وکړي او د سیمې، خلکو او د هغوی د دودونو په اړه به څېړنې ته لار هواره کړي او کېدای شي، چې د یادې دورې په اړه نوي لیدلوري وړاندې کړي.

البته، موږ د ګتي څېړنیز انستیتیوت کارکوونکی هیله مند یو چې د "په څلور لارې کې: کندهار په انځورونو او امپراتوریو کې" ندارتون د لومړني فرهنګي مبادلاتو او علمي هڅو په توګه د افغانانو په اذهانو کې پاتې شي.

میري ای میلر
د ګیتي څېړنیز انستیتیوت مشر

پیشگفتار

در نمایشگاه در چهارراه: قندهار در تصاویر و امپراتوری ها، اولین عکس های شهر قندهار به نمایش گذاشته شده است، شهری که تاریخ آن به زمان تأسیس آن توسط اسکندر سوم در سال ۳۳۰ قبل از میلاد بازمی‌گردد. این تصاویر که مربوط به اواخر جنگ دوم افغان-انگلیس می باشند، نگاهی اجمالی به این شهر و حومهٔ آن در اواخر قرن نوزدهم انداخته اند.

بنیاد گتی برای تحقق مأموریت خود در ترویج و به اشتراک گذاشتن میراث فرهنگی و هنری تجسمی جهان و ارائهٔ این عکس ها به مخاطبان گسترده تر، با بنیاد فرهنگی آقاخان وارد همکاری گردید. فعالیت گستردهٔ بنیاد فرهنگی آقاخان در مورد احیای فزیکی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی آبدات و ساحات تاریخی و جوامع در آسیای میانه برای تدویر این نمایشگاه و به اشتراک گذاشتن این عکسها راجع به تاریخ و میراث غنی افغانستان با نسل جدید این کشور، بسیار مهم بود.

این پروژه و نشریات از حمایت شورای بین المللی ریاست گتی که یک گروه مستقل و متعهد به توسعهٔ مبادلات فرهنگی میان جوامع مختلف در جهان می باشد، بهره مند گردیده است، توسعهٔ دانش و میراث فرهنگی کاری است که بنیاد گتی در راستای آن فعالیت می کند. ما از وزارت اطلاعات و فرهنگ افغانستان و آرشیف ملی افغانستان سپاسگزاری و تشکر می نماییم، یقیناً. بدون حمایت نهادهای مذکور برگزاری این نمایشگاه ممکن نمی بود.

جیمز کونو
رئیس و مدیر اجرایی بنیاد پاول گیتی ترست

لوئیس مونریل
مدیر عمومی بنیاد فرهنگی آقاخان

سریزه

په څلور "لارې کې: قندهار په انځورونو او امپراتوریو کې"، د قندهار ښار څخه لومړني اخیستل شوي انځورونه وړاندې کوي، هغه ښار چې د پیدایښت تاریخ یې دربیم مقدوني سکندر (۳۳۰ ق.م) بېرته ورګرځي. دا انځورونه چې د افغان-انګلیس د دویمې جګړې په وروستیو پورې اړوند دي، د نولسمې پیړۍ په وروستیو کې د ښار او د هغې شاوخوا سیمو ته یوه کتنه وړاندې کوي.

د دې لپاره چې له ګیتي انیستیتیوت سره د دوی د ماموریت په برخه کې، چې په نړۍ کې بصري هنر او کلتوري میراث ته وده ورکول دي، مرسته وشي، ترڅو یاد انځورونه په پراخه کچه مخاطبینو ته وړاندې شي، په همدې خاطر یاد انستیتیوت د آقاخان له کلتوري بنسټ سره د همکارۍ تړون وکړ. په منځنۍ آسیا کې د تاریخي ځایونو او ټولنو فزیکي، کلتوري، ټولنیزې او اقتصادي بیارغونه کې د آقاخان کلتوري بنسټ په پراخه کچه د فعالیتونو تجربې ته په کتو د دغه نندارتون پلي کول او له افغان نوي نسل سره د افغانستان د تاریخ او بډایه میراث انځورونه شریکول خورا اړین و.

دا پروژه او نشریه چې د ګیتي د نړیوالې شورا د مشر له ملاتړ څخه برخمنه ده، دا یوه خپلواکه شورا ده، چې په نړۍ کې د ټولنو ترمنځ د کلتوري شرایطو پراختیا ته ژمنه ده. مونږ د افغانستان د اطلاعاتو او کلتور له وزارت او د افغانستان له ملي آرشیف څخه مننه کو، او په یقین سره وایو چې بې د دوی له همکارۍ څخه ددې ډول نندارتون چمتو کول شونی نه و.

جیمز کونو
د پاول ګیتي ټرسټ رئیس او اجرایوی مدیر

لویس مونریل
د آقاخان دفرهنګي بنسټ عمومي مدیر

فهرست مطالب

لیکلړ

این اثر با حمایت مالی شورای بین المللی ریاست گتی به چاپ رسیده است.

ناشر: انستیتیوت تحقیقاتی گتی، لاس انجلس، با همکاری بنیاد فرهنگی آقاخان

انتشارات گتی
1200 Getty Center Drive, Suite 500
Los Angeles, California 90049-1682
getty.edu/publications

دیزاینر: Amy McFarland

محل چاپ: مطبعهٔ گومر، بریتانیا

ISBN 978-1-60606-811-3 (pbk.)
ISBN 978-1-60606-812-0 (pdf)
ISBN 978-1-60606-813-7 (ebook)
شمارهٔ کنترول کتابخانه کنگره: 2021922487

دغه اثر د ګيتي د رياست د نړيوالې شورا په مالي ملاتړ چاپ شوی دی.

خپرونکی: په لاس انجلس کې د ګيتي څېړنيز انستيتيوت د آقاخان د کلتوري بنسټ په مرسته.

ګيتي خپرندويه
1200 Getty Center Drive, Suite 500
Los Angeles, California 90049-1682
getty.edu/publications

ډيزاينر: Amy McFarland

د چاپ ځای: د ګومر مطبعه، بريطانيا

Aga Khan Trust for Culture

Getty

در چهارراه

قندهار در تصاویر و امپراتوری‌ها

په څلور لارې کې

قندهار په انځورونو او امپراطوريو کې

الکا پاتیل و فرانسیس ترپاک همراه با آپارنا کومار
انستیتیوت تحقیقاتی گتی، لاس انجلس، با همکاری بنیاد فرهنگی آقاخان

الکا پاټېل او فرانسيس ترپاک، له اپرنا کمار سره
په لاس انجلس کې د ګيتي څېړنيز انستيتيوت د آقاخان کلتوري خدمتونو بنسټ په همکارۍ

در چهارراه

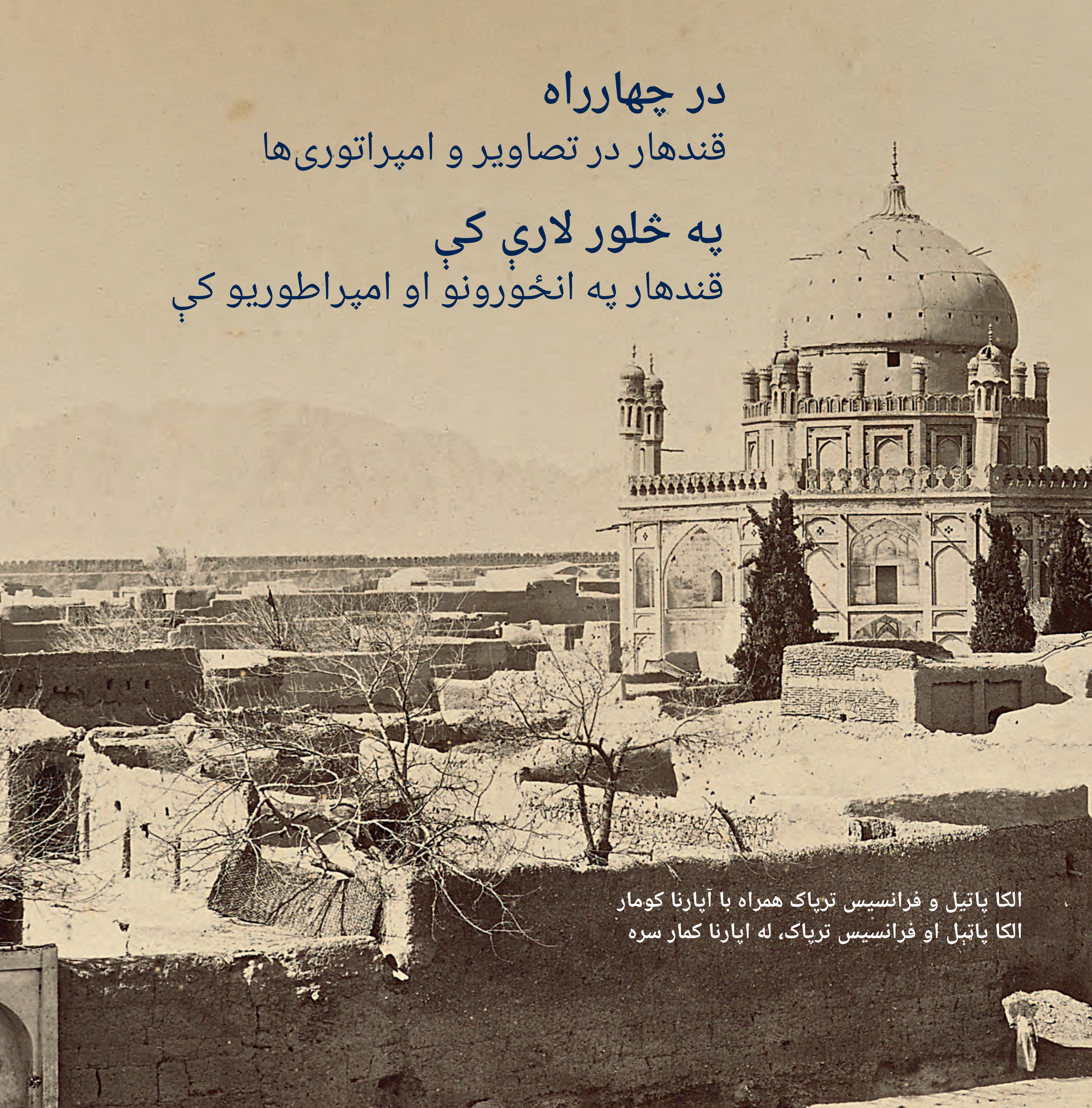
په څلور لارې کې

در چهارراه

قندهار در تصاویر و امپراتوری‌ها

په څلور لارې کې

قندهار په انځورونو او امپراطوريو کې

الکا پاتیل و فرانسیس ترپاک همراه با آپارنا کومار
الکا پاټېل او فرانسیس ترپاک، له اپارنا کمار سره